24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ИЮЛЬ
29
ЫТЛАРИКУН
176 (5891) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Выльăх-чĕрлĕх валли — ăшă та çутă витесем

Колхозлă ялта халĕ хĕрӳ ĕç пырать: вăйлă тырпула пĕр тăкаксăр, кĕске срокра пухса кĕме хатĕрленеççĕ. Обществăллă выльăх-чĕрлĕх валли утă хатĕрлессе хăварас тĕлĕшпе колхозсем пит те вирлĕн ĕçлерĕç: улăх утисене те, акнă курăксене те пысăк пахалăхпа, хăвăрт пухса кĕчĕç. Халĕ вĕсем чи лайăх утăна государствăна параççĕ.

Выльăх-чĕрлĕхĕн апат-çимĕç базине çирĕплетнипе пĕрлех, нумай колхозсем выльăхсене хĕлле ăшă çуртсенче хĕлкаçарма хĕрӳллĕн хатĕрленеççĕ. Çĕнĕ витесем тăваççĕ, киввисене юсаççĕ. Выльăхсем ăшă та таса, çутă витесенче пулччăр, вĕсем тутă хĕлкаçма пултарччăр — çакăншăн тăрăшаççĕ пирĕн колхозниксем.

Колхозсенче обществăллă выльăх-чĕрлĕх шучĕ çуллен-çул йышланать. Выльăх-чĕрлĕх йышĕ уйрăмăнах юлашки икĕ çул хушшинче нумай ӳсрĕ. Халĕ ĕнтĕ пирĕн республикăра виçĕ-тăватă фермăллă колхозсем вуншарăн мар, çĕршерĕн шутланаççĕ. Пирĕн колхозсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçĕн государствăллă планне кăçал та ăнăçлăн пурнăçласа пыраççĕ.

Выльăх-чĕрлĕх шучĕ ӳсни витесем, выльăх-чĕрлĕх валли кирлĕ ытти çурт-йĕрсем ытларах тума ыйтать. Ку тĕлĕшпе пирĕн умра кăçал пит те пысăк ĕçсем тăраççĕ. Пирĕн пиншер витесем туса тата юсаса ĕçе ямалла.

Кăçал иртнĕ çулхи йăнăша тума юрамасть. Пĕлтĕр чылай колхозсенче витесем тума пит те кая юлса, кĕркунне тин тытăннăччĕ. Çавна пула вĕсем хăшпĕр витесене туса çитереймесĕрех хĕле кĕчĕç. Кĕркунне, ытти ĕçсем нумай пирки, витесем тăвас ĕç вăраха кайма пултарать.

Нумай колхозсем витесене уйхирти хĕрӳ ĕç тапхăрĕ пуçланиччен туса пĕтерме тăрăшаççĕ. Чылай колхозсенче çĕнĕ витесем туса лартнă та ĕнтĕ. «Красная звезда» колхозра (Шăмăршă р.) 72 ĕне усрамаллăх çĕнĕ вите тата 300 тоннă кĕмеллĕх тислĕк усрамалли вырăн туса çитернĕ. Халĕ кунта сысна вити тума тата кайăк-кĕшĕк витине аслăлатма тытăннă. Хутарти Ленин ячĕпе тăракан колхозра (Çĕмĕрле р.) çак кунсенче пĕр птичник туса лартнă. Халĕ 40 ĕне усрамаллăх вите тăваççĕ. Витесем тунă çĕрте уйрăмăнах П. Шишков, Ф. Алексеев, Н. Егоров колхозниксем хастарлăн ĕçлеççĕ.

Чăваш АССР Совнаркомĕ тата ВКП(б) Обкомĕ «Чăваш республикинчи колхозсенче обществăллă выльăхсем валли витесем тăвасси çинчен» йышăннă постановленире колхозсенче выльăх витисем тума ятарласа строительство бригадисем организацилеме сĕннĕччĕ. Çавăн пек бригадăсем халĕ нумай колхозсенче пур ĕнтĕ. Вĕсем начар мар ĕçлеççĕ. «Восток» колхозри (Сĕнтĕр р.) строительство бригадин 15 кун хушшинче витене пураласа, тăрласа çитермелле пулнă. Вĕсем вăл ĕçе 9 кунта вĕçленĕ. Бригадăна Сальников юлташ ертсе пырать. «Хастар» колхозри (Советски р.) строительство бригадинчи колхозниксем ĕç нормине кулленех 120 процентран кая мар тултарса пыраççĕ. Ку бригада кĕске срокрах сысна ферми валли кухня тата чăх-чĕп усрамалли вите туса пĕтернĕ.

Строительство бригадисене чылай çĕрте хĕрарăмсем активлăн хутшăнаççĕ. Вăл çапла пулмалла та, мĕншĕн тесен, арçынсен профессийĕсене вĕренсе пырасси — совет патриоткисен паянхи пархатарлă ĕçĕ пулса тăрать. «Комбайн» колхозра (Елчĕк р.) витесем тата ытти çурт-йĕрсем тăваççĕ. Унта 56 плотник ĕçлет. Вĕсем хушшинче хĕрарăмсем — 36 çын. Крупская ячĕпе тăракан колхозра 40 лаша тата 400 чăх-чĕп усрамаллăх çĕнĕ витесем туса çитереççĕ. Строительство бригадинче кулленех çуран — 50 çын, лашапа — 12 çын ĕçлеççĕ. Вĕсен шутĕнче 32 хĕрарăм.

Çакна та палăртма кирлĕ: хăшпĕр колхозсен витесем тăвас ĕçе халĕ чылаях вăйлатмалла пулать. Ку пуринчен ытла Йĕпреç, Канаш, Кувакино, Елчĕк районĕсенчи колхозсене тивет.

Колхоз руководителĕсен, çĕрĕç оргăнĕсен, вăрçă вăхăтĕнчи задачăсене тивĕçлипе ăнланса илсе, ĕçе чăннипех большевикла тимлĕхпе йĕркелемелле. Парти райкомĕсен, райсовет исполкомĕсен витесем, колхозсен фермисенче кирлĕ çурт-йĕрсем тăвас ĕçе кулленех оперативлă ертсе пымалла. Вăл ĕçе шăпах çак кунсенче уйрăмăнах вăйлатмалла, уйхирте хĕрӳ ĕçсем пуçланас умĕнхи вăхăтпа туллин усă курмалла.

Çĕрĕç оргăнĕсен строительство ĕçĕнче колхозсене конкретлăн ертсе пымалла. Фермăсем, витесем ăçта кирлĕ унта мар, хăйсене тивĕçлĕ, юрăхлă вырăнсенче пулмалла. Выльăх-чĕрлĕх витисем зоотехникăпа ветеринари ыйтнипе килĕшӳллĕ пулма кирлĕ. Витесене çутă, ăшă тумалла, вĕсен маччасем, урайсем, тислĕк шĕвекĕ юхса каймалли вырăнсем, вентиляторсем, стойлăсем йĕркеллĕ пулмалла. Выльăх апачĕсене тирпейлĕн хатĕрлесе пама фермăсем çывăхĕнчех кухнясем тумалла. Витесенчен инçех мар тислĕк тата тислĕк шĕвекĕсене усрамалли вырăнсем тăвас пулать.

Выльăх витисем тунă çĕрте вырăнти стройматериалсемпе анлăн усă курмалла. Республика территорийĕнче тăм ытлăн-çитлĕнех. Колхозсенче улăм та сахал мар. Тăмран улăмпа хутăштарса, хытарса витесем тума укçа-тенкĕ те нумай тухмасть. Çавăн пек тунă витесем пушартан хăрушă мар.

Лаша, ĕне, сысна, сурăх витисем тунипе пĕрлех, чăх-чĕпсемпе кролик витисене те вăхăтра тума тăрăшас пулать. Нумай колхозсенче чăх-чĕп фермисене çак юлашки çулсенче кăна организациленĕ. Çавăнпа та вĕсем валли витесем кăçал çителĕклех туса çитермелле.

Кивĕ витесене юсас ĕçе те васкатмалла. Малта пыракан колхозсем ферма çурчĕсене, витесене юсас ĕçе те кĕркуннене хăвармаççĕ. Кольцовкăри (Вăрнар р.) Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлĕ колхозра выльăх-чĕрлĕх çурт-йĕрĕсене пĕтĕмпех юсаса пĕтернĕ. Киров ячĕпе тăракан колхозра (Етĕрне р.) кĕске срокрах сысна тата кайăк-кĕшĕк витисене юсаса çĕнетнĕ. Çавăнпа пĕрлех, кунта выльăх пăхакансем валли общежити тунă, халĕ ĕне вити тума пуçлаççĕ. Выльăх-чĕрлĕхе хĕле хатĕрлес тĕлĕшпе çавăн пек ĕçлекен колхозсен йышĕ пысăк. Ку ĕçе кашни колхозрах лайăх йĕркелесси—вырăнти партипе совет организацисен пысăк задачи пулса тăрать.

Çĕрĕç оргăнĕсемпе колхоз правленийĕсен обществăллă выльăх-чĕрлĕхшĕн кулленех тăрăшмалла. Выльăхсем валли ăшă та çутă витесем çителĕклĕ туса çитерсен, вĕсене зоотехника тата ветеринари кăтартнă пек пăхса пырсан кăна выльăх-чĕрлĕх йышне ӳстерме, выльăхсен ăратлăхне, продуктивлăхне лайăхлатма пулать.

Отечественнăй вăрçăн хăрушă кунĕсенче тăван çĕршывăн пур çыннисем те боецсем пулса тăраççĕ. Тылра та, фронтри пекех, хĕрӳ ĕç пымалла. Колхозниксем, уйхирсенче, пахчасенче, фермăсенче ударлă ĕçлесе, фронта çĕнтерӳ тума пулăшаççĕ. Ытларах выльăх-чĕрлĕх ĕрчетни, вĕсене пур енчен те лайăх пăхса çитĕнтерни—тăван çĕршывăн, хамăрăн юратнă Хĕрлĕ Çарăн пит те кирлĕ ĕç пулса тăрать.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН
У К А З Ĕ
99-мĕш стрелковăй дивизине „Хĕрлĕ Ялав“ орденĕпе наградăласси çинчен

Германи фашизмне хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хăюллăхпа **хастарлăх** кăтартнăшăн 99-мĕш стрелковăй дивизине **«Хĕрлĕ Ялав»** орденĕпе наградăлас.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 çулти июлĕн 22-мĕш.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН
У К А З Ĕ
Н.Ф. Гастелло капитана Совет Союз Геройĕн званине парасси çинчен

Германи фашизмне хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хăюллăхпа паттăрлăх кăтартнăшăн Николай Францевич Гастелло капитана, **Ленин** орденĕ тата **«Золотая Звезда»** медалĕ парса, **Совет Союз Геройĕн** званине парас.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 çулти июлĕн 26-мĕш.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти июлĕн 26-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ)

Июлĕн 26-мĕшĕнче Порхов, Невель, Смоленск тата Житомир енĕсенче пирĕн войскăсем пит те вăйлăн çапăçнă. Фронтра войскăсен положенийĕнче пысăк улшăнусемех пулман.

Смоленск енчи çапăçусенче пирĕн войскăсем противник пехотин икĕ дивизине çĕмĕрсе тăкнă.

Пирĕн авиаци çĕр çинчи войскăсемпе пĕрле противникăн мотомехчаçĕсемпе пехотине хирĕç кĕрешнĕ тата унăн аэродромĕсенчи авиацийĕ çине пыра-пыра тапăннă. Июлĕн 25-мĕшĕнче нимĕçсен 98 самолетне персе антарнă. Пирĕн 28 самолет пĕтнĕ.

Июлĕн 26-мĕшĕнче ирхине нимĕçсен темиçе самолечĕ Мускав çывăхнелле пынă, анчах та пирĕн истребительсем вĕсене каялла хăваласа янă, çавăн чухне противникăн виçĕ самолетне персе антарнă.

* * *

Июлĕн 20-мĕшпе 26-мĕш хушшинче Германи авиацийĕ Ленинград çине 12 хутчен пырса тапăнма хăтланнă. Нимĕç фашисчĕсен самолечĕсене кашниннех каялла хăваласа янă тата пысăк çухатусем кӳнĕ. Ленинград патне пырса кĕнĕ çĕрте сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери нимĕçсен 41 самолетне персе антарнă. Пирĕн авиацин 8 самолет пĕтнĕ. Правило пекех, нимĕç самолечĕсем пирĕн истребительсемпе тĕл пулсан тӳрех тарма пикенеççĕ.

* * *

Майор Иванов ертсе пыракан подразделенинчи сакăр истребитель Б. хули районĕнче противник аэродромĕ çине пырса тапăннă. Бомбăсем тĕл пăрахнипе тата пулеметсенчен персе 10 «Мессершмитта» пĕтерсе тăкнă тата темиçе «Юнкерса» сиен тунă. Сасартăк пырса тапăннипе нимĕçсем пирĕн самолетсем çине пĕрре те переймен.

* * *

Капитан-лейтенант Кубышкин ертсе пыракан катерсен соединенийĕ Дунай юханшывĕн пырĕнче «К» утрав çине ăнăçлăн десант антарнă. Тăшман вăл утрава никам пырса кĕме пултарайман вырăн тесе шутланă. Утрава оборонăн икĕ линийĕпе, çĕнĕ йышши нумай орудисемпе, минометсемпе тата станковăй пулеметсемпе çирĕплетнĕ пулнă. Десанта пирĕн çыранри артиллери хӳтлесе тăнипе тата десантнăй отряд орудисенчен персе тăнă хӳтлĕхпе антарнă. Десантнăй отряда старший лейтенант Денисенко ертсе пынă. «К» утрав çинче пит хаяр çапăçу пуçланса кайнă. Операци пуçланнă хыççăн тепĕр 3 сехетрен утрава илнĕ. Пирĕннисем орудисемпе пулеметсем, боеприпассемпе ытти снаряженисем нумай туртса илнĕ.

* * *

Разведчиксем Гнеушев, Силин тата Захаркин красноармеецсем противник тылĕнче нимĕç мотоциклистне И. Вальфа тыткăна илнĕ. Вăл Германин Н-ски пехота полкĕн командирĕ панă донесенипе дивизи штабĕн начальникĕ патне кайма тухнă пулнă. Документсенчен çакна палăртнă: полкра çапăçусене пула личнăй составран икĕ виççĕмĕш пайĕ пĕтнĕ тата боеприпассене йăлтах расходласа пĕтернĕ. Разведка даннăйĕсемпе усă курса, капитан Лизюков ертсе пыракан батальон нимĕçсен резервисем пырса çитиччен противник полкĕн юлашкийĕсене атакăласа, вĕсене йăлтах пĕтерсе тăкнă.

* * *

Совет Союзĕн Геройĕ Н. Токарев ертсе пыракан бомбардировщиксен группи Румынири нефть районĕсем çине хăюллăн пыра-пыра тапăнать. Пĕррехре çавăн пек пырса тапăнсан пирвайхи бомбăсемпех нефтебаксемпе нефтеперегоннăй завода çунтарса янă. Пушар çути пĕтĕм хулана çутатса тăнă. Летчиксем хăйсене кирлĕ объектсене лайăххăнах курнă. Пăрахнă бомбăсем пурте тĕл ӳкнĕ. Бомбардировщиксем хăйсен аэродромне чиперех таврăннă. Çĕрле ăнăçлăн кайса тапăннă хыççăн Токарев юлташ сакăр бомбардировщикпа, истребительсем хӳтлесе пынипе, кăнтăрла Дунайăн Сулинри пырĕнче пытанса тăракан фашистсен транспорчĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Тăшман нефть тултарнă баржăсене тĕплĕн маскировка тунă, анчах летчиксем вĕсене тупнă. Бомбăсем тĕл ӳкнипе икĕ транспорта вут хыпса илнĕ, вĕсем путнă. Ытти транспортсене хытăн сиенленĕ.

* * *

Старший лейтенант Пудов ертсе пыракан подразделени противник тылĕнче Германин пехота батальонне атакăланă. Кĕтмен çĕртен пырса тапăннипе противник ним тума аптăраса çитнĕ. Нумай салтаксем, пеме пуçламасăрах, тарма тытăннă. Салтаксен хăшпĕр ушкăнĕсем хĕçпăшалĕсене пăрахса аллисене çӳлелле çĕкленĕ. Тыткăна илнисене допрос туни çакна кăтартса панă: батальона пĕтĕмĕшпех июль уйăхĕн пуçламăшĕнче Плауэн, Зонзеберг, Хоф тата Кобург хулисенче пурăнакан старик-резервистсенчен туса йĕркеленĕ. Салтаксем автоматла хĕçпăшалсемпе усă курма тата кучухнехи тактикăна пĕлмеççĕ. Нимĕçсен 279 салтакĕ тыткăна парăннă. Винтовкăсем, станковăй пулеметсем, икĕ миномет тата гранатăсем нумай туртса илнĕ.

* * *

Ялсовет председателĕ Ю. юлташ ертсе пыракан партизансен отрядĕнчи боецсем танкеткăна çавăрса илнĕ. Танкетка пирĕн территорие татса кĕнĕ танковăй колонна командирĕн Ф. Мельцерăн донесенийĕпе нимĕçсен 18-мĕш танковăй дивизи штабне кайма тухнă пулнă. Донесенире çапла каланă: «Çакăн çинчен пĕлтеретĕп: салтаксенчен нумайĕшĕ пĕр-пĕринпе калаçнă чухне продовольстви çитмен пирки тарăхнине палăртаççĕ. Продовольствие вырăнтах тупасси çинчен эсир панă кăтартусене пурнăçа кĕртме май çук. Вырăс хресченĕсем пĕрре те эпир шутланă пек мар, вĕсем Хĕрлĕ Çарпа пĕрле тухса каяççĕ. Тухса кайнă чухне хăйсен пĕтĕм пурлăхне пĕтерсе хăвараççĕ. Юлашки 6 кун хушшинче эпĕ хамăн чи лайăх çынсене каллех 20 çын çухатрăм, вĕсене автомашинăсемпе хамăр таврашри ялсене продовольстви тупма янăччĕ. 23 салтакран мĕнпурĕ те виçĕ салтак çеç каялла таврăнчĕç, вĕсем те пулсан нимĕн те илсе килеймерĕç. Ыттисене партизансем вĕлернĕ е тыткăна илнĕ пулмалла. Вĕсем пире кăнтăрла та çĕрле те канăç памаççĕ. Продовольствие пит васкавлăн ярса пама ыйтатăп. Транспорта вăйлă хуралпа ярсан аван пулмалла, унсăрăн вăл пурпĕрех партизансен аллине лекет. Майор Ф. Мельцер».

* * *

Пирĕн тăван çĕршыв çине тапăннă фашистла кĕтӳсене тĕпĕ-йĕрĕпе пĕтерсе тăкма совет машиностроителĕсем фронта мĕн кирлине йăлтах парса пулăшаççĕ. Н-ски заводăн пĕр цехĕнче станоксен линине урăхла туса йĕркелемелле пулнă. Мирлĕ вăхăтра çак ĕçе тумашкăн 15 кун кирлĕ. Смена мастерĕсем Володинпа Грызунов юлташсем ăна 3 кун хушшинче туса çитернĕ. Тепĕр цехăн васкавлăн çĕнĕ модель хатĕрлемелле пулнă. Модельщиксем Материкин, Пятенко тата Маланчик юлташсем моделе талăк хушшинче туса хатĕрленĕ. Кивĕ норма тăрăх ăна виçĕ талăк хушшинче хатĕрлеме пăхнă. «Свет шахтера» заводри котельнăй цехри рационализаторсем Дуравкин, Кузнецов тата Назаренко юлташсем машинăсен узелĕсене пухмалли çĕнĕ приспособленисем чылай конструкциленĕ. Çĕнĕ приспособленисем ĕç тухăçлăхне темиçе хут ӳстерме май панă. Ленин ячĕпе тăракан машиностроительнăй заводăн штамповочнăй цехĕнче вăрçă пынă вăхăтра нумай станоксемпе ĕçлекенсен йышĕ чылай ӳснĕ. Штамповщик Кочетков юлташ сакăр станокпа ĕçлеме тытăннă. Рязаньре ялхуçалăх машинисем тăвакан заводри çамрăк рабочи-станочник Трусов юлташ тăватă станок çинче ĕçлет, вăл кашни кунах 4 норма ытла парать. Микоян ячĕпе тăракан заводри çамрăк работница Лиходед юлташ отечественнăй вăрçă кунĕсенче виçĕ станокпа ĕçлеме пуçланă. Мускаври машиностроительнăй заводри çамрăксен Набатов юлташ ертсе пыракан бригади производствăллă заданине 6 сехет хушшинче тултарнă. Норма тăрăх вăл задание 86 сехет хушшинче тултарма пăхнă. Климоври машиностроительнăй заводри токарь Шатов юлташ станок валли приспособлени шухăшласа кăларнă, çав приспособлени пулăшнипе пĕр кунхи нормăна 775 процент тултарнă.

Совет Союзĕн Çар миссийĕ Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене пырса çитнĕ

ВАШИНГТОН, июлĕн 27-мĕш. Паян кунта Совет Союзĕн çар миссийĕ килсе çитнĕ. ССР Союзĕн Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчи посолĕ Уманский Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсен государственнăй секретарĕн заместительне Уэллеса мисси членĕсемпе Голиковпа, Ренинпа, çавăн пекех çар атташипе Сараевпа паллаштарнă. Тĕлпулу çур сехет хушши пынă. Государственнăй департаментра пулнă хыççăн, мисси членĕсем Америка çарĕн штаб начальникĕ генерал Маршалл патне пырса кайнă. (ТАСС).

Продуктсем йышлăн тухаççĕ

ХАРЬКОВ, июлĕн 22-мĕш. (ТАСС). Хулари пур базарсенче те — халăх йышлă. Аш-какай, сĕт-çу продукчĕсем, çĕнĕ пахча-çимĕçсем, çĕнĕ çĕрулми, кайăк-кĕшĕксем тиенĕ лавсемпе автомашинăсем облаçри колхозсенчен кашни ирхинех çĕршерĕн килеççĕ. Аллă колхозăн базарсенче хăйсен яланхи палаткисемпе ларекĕсем пур.

Юлашки вăхăтра базарсене продуктсем илсе тухасси чылаях ӳсрĕ. Сăмахран, июлĕн иккĕмĕш вунăкунлăхĕнче, пĕрремĕш вунăкунлăхпа танлаштарсан, какай икçĕр центнер нумайрах сутнă. Иртнĕ вырсарникун базарсенче ялхуçалăх продукчĕсене çур миллион тенкĕлĕх ытла сутнă.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН
У К А З Ĕ
Генерал-лейтенанта П.А. Курочкина, корпусной комиссара Ф.А. Семеновскине, генерал-лейтенанта М.Ф. Лукина, дивизионнăй комиссара А.А. Лобачева „Хĕрлĕ Ялав“ орденĕпе наградăласси çинчен

Германи фашизмне хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Главнăй Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хăюллăхпа хастарлăх кăтартнăшăн çаксене наградăлас:

«ХĔРЛĔ ЯЛАВ» орденĕпе

1. Генерал-лейтенант **Курочкин** Павел Алексеевич
2. Корпусной комиссар **Семеновский** Федор Алексеевич
3. Генерал-лейтенант **Лукин** Михаил Федорович
4. Дивизионнăй комиссар **Лобачев** Алексей Андреевич.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль.
1941 çулти июлĕн 27-мĕш.

Хĕрлĕ Çарăн начальство составне орденсемпе тата медальсемпе наградăлани

ССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1941 çулти июлĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указпа Германи фашизмне хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хăюллăхпа хастарлăх кăтартнăшăн çаксене наградăланă:

Ленин орденĕпе старший лейтенанта С. Я. Панфилова.

«Хĕрлĕ Ялав» орденĕпе старший лейтенант К. А. Балахника, лейтенант В. И. Бурлякова, сержант В. Д. Былинкина, кĕçĕн сержант К. С. Глува, кĕçĕн лейтенант А. К. Коккинакине тата ыттисене — пĕтĕмпе 48 çынна наградăланă.

«Хĕрлĕ Çăлтăр» орденĕпе лейтенант Я. И. Андрюшина, кĕçĕн лейтенант Н. С. Башилова, капитан М. К. Ганичева тата ыттисене — пĕтĕмпе 40 çынна наградăланă.

«За отвагу» медальпе 9 çынна,
«За боевые заслуги» медальпе 12 çынна наградăланă. (ТАСС).

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти июлĕн 27-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Ыран июлĕн 27-мĕш тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем Смоленск тата Житомир енĕсенче вăйлă çапăçусем туса пынă. Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче пысăк çапăçусемех пулман.

Пирĕн авиаци противникăн мотомехчаçĕсене тата унăн аэродромĕсене пыра-пыра çапнă.

* * *

Заданине ăнăçлăн пурнăçа кĕртнĕ хыççăн, майор Степанов ертсе пыракан чаçăн бомбардировщикĕсем хăйсен аэродромне таврăннă. Çул çинче вĕсем фашистсен войскисем нумайăн пĕр çĕре пухăнса тăнине курнă. Степанов юлташ соединени штабне нимĕçсем С. районĕнче наступлени тума хатĕрленни çинчен радио тăрăх пĕлтернĕ. Кăтартнă вырăн патне подполковник Михайлов ертсе пыракан чаçăн самолечĕсем çийĕнчех вĕçсе пынă та противника сапаласа янă. Нимĕçсен 20 яхăн танкне тата 35 автомашинине пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсен пĕр зенитнăй батарейине стройран кăларнă.

* * *

Н-ски авиаци соединенийĕн инженерĕсемпе техникĕсем питех те паттăррăн ĕçлеççĕ. Вăрçă пынă вăхăтра çак соединенире машинăсем вĕçсе хăпарасси мĕн пирки те пулин чарăнса тăни пĕрре те пулман. Пĕрремĕш рангри авиатехник Коников юлташ уйрăмăнах пысăк тавçăруллăх кăтартнă. Н. разъездĕнче тăшман снарячĕ çар эшелонĕн паровозне çĕмĕрнĕ пулнă. Темиçе платформа тата пĕр витнĕ вагон, авиацин хаклă грузне тиенĕскерсем, запаслă линисем çинче пулнă. Коников юлташ пĕрремĕш платформа çине ремонт тăвакан истребителĕн фюзеляжне хурса çирĕплетнĕ те мотора ĕçе янă, çапла вара запаслă пайсем тата инструментсем тиенĕ эшелонăн пĕр пайне кирлĕ станцине илсе кайнă.

* * *

Н-ски полкăн капитан Сенюшкин ертсе пыракан батальонĕ К. местечки патĕнче нимĕçсен фашистла чаçĕн тапăнуне 12 сехет хушши сире-сире ярса пынă. Противник пирĕн позицисене 4 хут атакăланă, анчах кашнинчех ăна каялла хăваласа янă, противник çĕршер салтак çухатса хăварнă. Çакăн хыççăн фашистсем танксемпе пехотăн комбинированнăй атакине пуçарса янă. Артиллерирен тата пулеметсенчен персе, совет боецĕсем тăшман атакине сирсе янă та контратака тума тытăннă. Противник чакнă, унăн вилнисемпе аманнисем пин çын ытла выртса юлнă, çĕмĕрнĕ танксем, мотоциклсем, пулеметсемпе автоматсем нумай выртса юлнă.

* * *

Церникель юлташ командир пулса ертсе пыракан артиллери подразделенийĕ противникăн мотомехчаçĕсене Н. районĕнче виçĕ кун чарса тăнă. Нимĕçсен минометсемпе тата çăмăл артиллерипе хĕçпăшалланнă пехоти, танксем пулăшнипе, пирĕн артиллеристсене атакăлама нумай хутчен хăтланса пăхнă. Унăн атакисене пурне те сире-сире янă. Виçĕ кун хушши пынă çапăçусенче подразделени нимĕçсен 15 танкне, икĕ минометнăй батарейине, 105 миллиметрлă тупăсен взводне пĕтерсе тăкнă тата фашистсен пехотин икĕ батальонне персе вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Фашистла оккупантсен тылĕнче старший лейтенант Н. Фотченко ертсе пынипе кĕрешекен подразделени, зенитнăй пулеметсенчен персе, нимĕçсен 4 моторлă икĕ транспортнăй самолетне, «ФВ—200» маркăллăскерсене, персе ӳкернĕ. Самолетсем çинче авиаци валли запаслă пайсем нумай тупнă.

* * *

Мĕнпур резервсен хĕвелтухăçĕнчи фронта ярса, оккупациленĕ Францире Германи резервистсенчен тата инвалидсенчен тăракан пысăк мар гарнизонсем кăна хăварнă. Çак кунсенче Францири Берк хулинчен инçех мар вырăнти пулăçсем, гарнизон пĕчĕкленнипе усă курса, Германи салтакĕсен лагерĕ çине тапăннă. Пулăçсем 25 салтака вĕлернĕ, 6 пулемет тата нумай боеприпассем пĕтерсе тăкнă.

Украинăри партизансем фашистла войскăсене хирĕç паттăррăн çапăçаççĕ. Октябрьти революци 14 çул тултарнин ячĕпе тăракан колхоз правленин членĕ, питех те лайăх снайпер А. юлташ, йывăçсем çинчен тăшман çине персе, фашистла командирсен составне тăтăшах стройран кăларать. Хăюллă партизан нимĕçсен 32 офицерне вĕлернĕ те ĕнтĕ. Партизан Андрей Кондратьев нимĕçсен чаçĕн штабĕ вырнаçнă çурта кĕнĕ те граната ывăтнă. Çичĕ офицера вĕлернĕ тата 9 офицера амантнă. Взрыв пулнипе çамрăк патриот хăй те паттăрла вилĕмпе вилнĕ.

Пĕр заводăн мастерĕ Д. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ С. юханшывĕ урлă каçмалли кĕперĕн охранине вĕлерсе пĕтернĕ те кĕпер çине минăсем лартса тухнă. Нимĕçсен бензин тата çу тултарнă 26 цистернинчен тăракан поезчĕ взрыв пулнипе сирпĕнсе кайса шыва ӳкнĕ.

* * *

Совет ученнăйĕсем, наука работникĕсемпе специалистсем пирĕн тăван çĕршывăн хаяр тăшманне — Германи фашизмне çĕмĕрсе тăкассишĕн хăйсен творчествăллă ĕçне мĕнпур вăйсене хурса ĕçлеççĕ. Горькири индустриальнăй институтри профессор Панкин юлташ метала касас режима нумай хут хăвăртлатакан прибор конструкциленĕ. Доцент Зыков юлташ шутласа кăларнă прибор автоматсене йĕркелесе ĕçе ярас вăхăта вунă хут перекетлеме май парать. Доцент Лаптев юлташпа унăн сотрудникĕсем генераторнăй газăн калорийноçне 25 процент ӳстермелли меслет шутласа кăларнă. Воронеж облаçĕнчи çĕрĕç отделĕнчи инженер Лузганов юлташ тракторсен гарбюраторĕнчи распылителĕн конструкцине улăштарма сĕнӳ панă. Çак сĕнĕве пурнăçлани горючине перекетлеме тата двигателĕн мощноçне ӳстерме май парать. Машинăсем туса кăларакан Н-ски заводри лабораторин сотрудникĕсем Власов, Гильдин, Морозов тата Сироткин юлташсем отечественнăй вăрçă пуçланнă кунранпа панă 15 рационализаторла сĕнӳ завода 6 миллион тенкĕ перекет тума май парать. Н-ски конструкторски бюрон ертсе пыракан конструкторĕ Назаретян юлташ, конструкторсен коллективĕпе пĕрле, уйрăм автоматла станоксен ĕç тухăçлăхне темиçе хут ӳстермелли çĕнĕ меслет шутласа кăларнă.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 ҫулти июлĕн 27-мĕшĕнчи каҫхи пĕлтерӳ)

Июлĕн 27-мĕшĕнче пирĕн войскăсем Невель, Смоленск тата Житомир енĕсенче противника хирĕҫ ҫапăҫнă. Фронтăн ытти участокĕсенче пысăк ҫапăҫусемех пулман.

Пирĕн авиаци, ҫĕр ҫинчи войскăсемпе пĕрле, противникăн чаҫĕсене атакăланă тата унăн аэродромĕсене пырапыра ҫапнă. Июлĕн 26-мĕшĕнче пирĕн авиаци нимĕҫсен 104 самолетне пĕтерсе тăкнă, вĕсенчен нумайĕшне противникăн аэродромĕсенче ҫĕмĕрсе ҫунтарса янă. Пирĕн 12 самолет пĕтнĕ.

Тĕплĕнрех палăртнă тăрăх, ыран июлĕн 27-мĕш тенĕ чух ҫĕрле нимĕҫ самолечĕсем Мускав ҫине килсе тапăнма хăтланнă вăхăтра нимĕҫсенне 6 самолет мар, 8 самолет персе антарнă.

Июлĕн 26-мĕшĕнче пирĕн авиаци тата Балти тинĕсĕнчи Хĕрлĕялавлă флот карапĕсем противникăн икĕ миноносецне, пĕр подводнăй лодкине, топливо тиенĕ икĕ транспортне шыва путарнă тата пĕр сторожевой карапне стройран кăларнă.

* * *

Н-ски соединенин боецĕсемпе командирĕсем Германин пехотнăй дивизине ҫĕмĕрсе тăкнă. Ҫав дивизие ҫĕмĕрсе тăкни ҫинчен тĕплĕнрех пĕлтеретпĕр. Фашистсен ҫĕнĕрен илсе килнĕ дивизийĕсенчен пĕри пирĕн войскăсене хирĕҫ наступлени тума пуҫланă. Соединени командованийĕ наступлени тăвакан дивизие тытса чарма тата ăна пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкмашкăн ҫавăрса илме йышăннă. Ҫапăҫусен малтанхи кунĕнче нимĕҫсем, совет войскисен вăйлă тапăнăвне чăтса тăраймасăр, ирĕксĕрех оборонăна куҫса окопсене вырнаҫнă. Ҫак вăхăтра танксем тата мотопехота Германи дивизине пур енчен те ҫавăрса илнĕ. Ирхине ирех Германи дивизийĕ ҫине совет бомбардировщикĕсен эскадрильйисем пырса тухнă. Фашистсем ҫине ҫĕршер бомбăсем ӳкме пуҫланă. Тăшман, мĕнпур противотанковăй тата ытти артиллерирен персе, ҫавăрса илнĕ вырăнтан тухма пĕтĕм вăйран хăтланса пăхнă, анчах пур ҫĕрте те ăна хирĕҫ артиллерирен тата пулеметсенчен персе тăнă. Пирĕн противотанковăй орудисем нимĕҫсен 20 танкĕсемпе танкеткисене персе ҫĕмĕрнĕ. Дивизие вилĕмрен хăтарас тесе, нимĕҫсем фронтра чылай атакăсем туса пăхнă, анчах нумай ҫухатусем туса каялла чакнă. Ҫавăрса илнĕ дивизи хирĕҫ тăрасси тата вăл пăшалсенчен персе тăрасси сехетсеренех чакса пынă. Иккĕмĕш талăк вĕҫленес умĕн пирĕн войскăсем наступлени тума тытăннă. Пирĕн танксен групписем противник артиллерийĕн юлашки батарейисене тата пулемечĕсене пусарса лартнă. Германи дивизин пехотнăй чаҫĕсем ҫине пирĕн танксемпе мухтавлă пехотинецсем ывтăннă. Машинăсем питех те пысăк хăвăртлăхпа пырса фашистсен салтакĕсене гусеницăсемпе таптанă тата тӳрех тĕллесе пере-пере вĕлернĕ. Малтанлăха палăртнă тăрăх, ҫапăҫу хирĕнче нимĕҫсен 4.000 салтакĕсемпе офицерĕсем вилсе пĕтнĕ. Пирĕн санитарсем 3.500 ҫынна яхăн аманнă нимĕҫсене пуҫтарса илнĕ. Питех те нумай тыткăна илнĕ. Темиҫе теҫетке танксене, нумай автомашинăсемпе мотоциклсене, 40 противотанковăй орудине, 12 йывăр орудисемпе 8 ҫăмăл орудисене тата 20 миномета пĕтерсе тăкнă. Ҫĕмĕрсе тăкнă дивизин юлашкисем ним йĕркесĕр тарма тытăннă.

* * *

Майор В. Скатерщиков командир пулса ертсе пыракан Н-ски часть фашистсен тылĕнче противникăн ҫĕмĕрсе тăкнă кĕперсене тепĕр хут туса лартма Б. пункчĕ патне каякан сапернăй батальонне ҫавăрса илнĕ те пĕтерсе тăкнă. Батальонăн мĕнпур снаряженине тата 13 автомашина ярса илнĕ.

* * *

П. хули патĕнче Германин 61-мĕш пехотнăй дивизин 161-мĕш артиллери полкĕнчи старший вахмистр Феликс Зимокат Хĕрлĕ Ҫар енне хăй ирĕкĕпе куҫса каҫнă. Вăл ҫапла каланă: Хĕрлĕ Ҫар енне куҫса каҫас шухăш Германи ҫарĕ ҫине пырса пăрахнă совет листовкисене вуланă хыҫҫăн сиксе тухрĕ, тенĕ. «Хĕрлĕ Ҫарăн листовкисене, — тенĕ вăл, — салтаксем питех те пысăк кăмăлпа вулаҫҫĕ, анчах офицерсем листовкăсене туртса илеҫҫĕ те вĕсене вулакан салтаксене хытă асаплантараҫҫĕ. Пирĕн батарейăри нумай салтаксем, пирĕн полк питех те пысăк ҫухатусем тунă пирки, Германи Совет Союзне ҫĕнтерме пултарассине ĕненмеҫҫĕ».

* * *

Лахва ялĕнче нимĕҫсем темиҫе кун хуҫаланнă — ҫаратнă, хӳтлĕхсĕр ҫынсене вĕлернĕ, хĕрарăмсенчен мăшкăланă. Ялсовет председателĕ ăҫта пытанса пурăннине калама килĕшменшĕн виҫĕ хресчене фашистсем персе вĕлернĕ. Ҫĕрле гитлерла пуҫкасакансем ҫине Брест-Литовск чугунҫулĕн обходчикĕ Петр Г. юлташ командир пулса ертсе пыракан железнодорожниксен партизан отрячĕ тапăннă. Партизансем, офицерсемпе салтаксене вĕлерсе пĕтерсе, оружисемпе снаряженине туртса илнĕ. Ҫак кунсенче партизансем пĕр инҫех мар вырăнта горючисем валли нимĕҫсем склад тунине пĕлнĕ. Фашистсем горючи цистернисене базăна нумайрах илсе пырсан, партизансем склада ҫунтарса янă.

* * *

Юлашки кунсенче пирĕн чаҫсем ҫапăҫура фронтăн чылай участокĕсенче ҫакна палăртнă: машинăсене ҫĕре чавса лартса, нимĕҫсем питех те нумай танксемпе куҫса ҫӳремен хӳтлĕхсем вырăнне усă кураҫҫĕ. Танксемпе ҫакăн пек усă курни вĕсен тактикăллă тĕп пахалăхне — куҫса ҫӳрессине пĕтерсе лартать; ку вăл ҫакăнтан килнĕ: нимĕҫсен горючи пĕтсе ҫитнĕ тата ăна Германин малта пыракан мотомехчаҫĕсем патне турттарса пыма май ҫук. Ҫапла, Л. районĕнче Германин ҫĕре чавса лартнă нумай танкĕсене Хĕрлĕ Ҫар чаҫĕсем пĕтерсе тăкнă; пирĕн разведка П. патĕнче виҫшер-тăватшар ретпе ҫĕре чавса лартнă танксен пысăк колоннине тупса палăртнă. Разведка пĕлтернĕ хыҫҫăн, пирĕн авиаци ҫав танксене пĕтерсе тăкма тухса кайнă.

* * *

Пуҫаруллăхпа тавҫăруллăх, совет халăхне тивĕҫлĕскерсем, фашизма хирĕҫ пыракан отечественнăй аслă вăрҫă кунĕсенче уйрăмăнах вăйлăн палăраҫҫĕ. Калинин ячĕпе тăракан пир-авăр фабрикин ленточно-банкаброшнăй цехĕнчи мастер Миронов юлташ Говард машинисем валли приспособлени тунă, катушкăран ҫип сӳтсе илмелли меслете улăштарнă. «Орджоникидзеуголь» трестĕн центральнăй электрически мастерскойĕн рабочийĕ Инко юлташ электромоторсене юсамалли ҫĕнĕ система тупса панă. Ҫав моторсене халĕ ĕлĕкхинчен темиҫе хут хăвăртрах юсаҫҫĕ. Калинин ячĕпе тăракан паркри депора вăрҫăччен 6 электромонтер ĕҫленĕ. Вĕсенчен тăваттăшне халĕ Хĕрлĕ Ҫара илнĕ. Ҫамрăк электромонтерсем Ефремовпа Иванов юлташсем халĕ иккĕшех 6 ҫын вырăнне ĕҫлеҫҫĕ. Иваново облаҫĕнчи Юрьевец районĕнчи «Броневик» колхоз тимĕрҫи Гальцев юлташ вăрҫă кунĕсенче 5 колхозник вырăнне ĕҫлекен капан тăвакан машина туса йĕркеленĕ. Тулăри Н-ски заводри ҫамрăк рабочисен пуҫарăвĕпе, июль уйăхĕнче 112 сĕнĕве производствăра ĕҫе янă, ҫакна пула завод ҫур миллиона яхăн укҫа-тенкĕ перекетлет. Ҫамрăк слесарь Филиппов юлташ, пĕр прибора ҫăмăллатса, ăна туса кăларассине 8 хут йӳнетнĕ. Куйбышев ячĕпе тăракан машиностроени заводĕнчи станочник Муравьев юлташ сĕннипе, халĕ пĕр производствăллă процесс 30 минута пырас вырăнне 7—8 минута хушши пырать. Н-ски фабрикăра халĕ «утиль» тенĕ сăмаха пĕлмеҫҫĕ, — пурте йăлтах ĕҫе каять.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 ҫулти июлĕн 28-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Июлĕн 28-мĕш ыран тенĕ чух ҫĕрле пирĕн войскăсем Невель, Смоленск тата Житомир енĕсенче ҫĕрĕпех ҫапăҫнă.

Фронтăн ытти участокĕсенче нимĕнле пысăк улшăнусемех те пулса иртмен.

Июлĕн 28-мĕш ыран тенĕ чух ҫĕрле пирĕн авиаци ҫĕр ҫинчи войскăсемпе пĕрле противник чаҫĕсене, унăн аэродромĕсене хирĕҫ ҫапăҫнă тата Констанцăри нефтегородок ҫине кайса бомбăсем пăрахнă. Пирĕн авиаци ҫавăн пекех тата финсен ҫыранри оборонăн броненосецĕ ҫине бомбăсем пăрахнă. 500 килограмлă бомбăсем тĕл пырса ӳкнине тата вăйлă взрывсем пулнине палăртнă.

* * *

Лейтенант Ястребов роти штык вĕҫĕпе ҫапăҫса противника каялла хăваласа янă та хулана кĕрсе кайнă. Урамсенче хĕрӳллĕ ҫапăҫу пуҫланнă. Красноармеецсем ҫине тăшман крышăсем ҫинчен тата чӳречесенчен пенĕ. Анчах Ястребов юлташ роти, тăшмана ҫуртран хăваласа кăларса, ҫине тăрсах малалла пынă. Урамсенче красноармеец-гранатометчиксем Спиридонов, Яншин тата Комлев юлташсем уйрăмăнах лайăх кĕрешнĕ. Вĕсем огневой точкăсене пусара-пусара лартнă, противникăн чулҫуртсемпе заборсем хыҫĕнче пытанса перекен салтакĕсене пĕтере-пĕтере тăкнă. Ротăри снайперсем Зябликов, Мухоманов тата Гибриков юлташсем противникăн чердаксенчи тата крышăсем ҫинчи офицерĕсемпе стрелокĕсене пĕтере-пĕтере тăкнă. Фашистсене хуларан хĕссе кăларнă. Тăшманăн 240 салтака яхăн вилнĕ тата аманнă.

* * *

Тинĕс авиацийĕн Н-ски подразделенийĕ Германин ҫар грузĕсем тиенĕ транспорчĕсем ҫине бомбăсем пăрахма вĕҫсе тухса кайнă, ҫав транспортсем Финлянди порчĕсенчен пĕрин патнелле пынă пулнă. Часах нимĕҫсен транспортлă икĕ пароходне тата тепĕр баржăна курнă. Я. Забелло лейтенантăн самолечĕ ҫинчен пăрахнă пĕрремĕш бомба пырса ӳкнипе баржа ҫинче пушар сиксе тухнă. Иккĕмĕш бомба пырса ӳксен баржа шыва путнă. Лейтенант К. Линьков пăрахнă пĕр бомба боеприпассем тиенĕ пароход ҫине ӳкнĕ. Пароход взрыв пулса ҫурăлса кайнă, шыва путнă.

* * *

Кăнтăр-хĕвеланăҫ фронтĕнче пулса иртнĕ вăйлă ҫапăҫусенчен пĕринче лейтенант Таубеков гаубицăран тӳрĕ наводкăпа персе тăшман колоннине пĕтерсе тăкнă тата противникăн 50 автомашинине ытла стройран кăларнă.

* * *

Красноармеецсен группи, майор Ральников ертсе пынипе, Германин артиллери позицийĕсем ҫине хăюллăн тапăннă. Вăл икĕ оруди тата 130 снаряд тиенĕ автомашинăна туртса илнĕ. Орудисене тăшман еннелле ҫавăрса, хăюллă боецсем нимĕҫсем ҫине мĕнпур снарядсене персе пĕтернĕ, орудисене взрыв туса сирпĕтсе янă та хăйсен позицийĕсем патне чакнă.

* * *

Майор Поспелов ертсе пыракан Н-ски мотострелковăй батальон нимĕҫсен пысăк мотоколоннине ҫавăрса илнĕ те ҫĕмĕрсе тăкнă. Тăшманăн 80 ытла автомашинине стройран кăларнă.

* * *

Лейтенант Рыжухин подразделенинче танксене пĕтерекенсен группи ăнăҫлăн кĕрешет. Виҫĕ эрне хушшинче ҫак группа, гранатăсемпе тата бензин тултарнă бутылкăсемпе персе, фашистсен 60 танкне пĕтерсе тăкнă. Сержант Косяков 14 танка, ефрейтор Трушкин тата старшина Грохатов 12-шер танк стройран кăларнă.

* * *

Германин 22-мĕш эскадрильйин тыткăна лекнĕ летчикĕ Фридрих Волленбергер ҫумĕнче ҫыру тупнă. «Пирĕн савăнăҫлă ҫĕнĕ хыпарсем пур. Сана госпитале илсе кайнăранпа,—тесе ҫырать Волленбергер хăйĕн тусĕ патне,— пирĕн эскадрильйăна чылаях ҫĕмĕрчĕҫ. Кашни кунах нумай машинăсем пĕтеҫҫĕ. Ĕлĕкхисенчен чĕрĕ тăрса юлнисем сахал. Пирĕн пата пĕрмаях пополнени ярса параҫҫĕ, анчах вĕсем—опытсăр, вăрҫăра пулман тата тар шăршласа курман ҫамрăксем. Стариксем те ĕнтĕ халĕ шикленсе вĕҫсе тухаҫҫĕ. Ĕлĕк пулнă шанăҫсем халĕ ҫук ĕнтĕ. «Кивĕ галошсем» ҫинче нумай вĕҫме лекет. Пире кивелнĕ «Ю-86» самолетсене ярса пачĕҫ. Вĕсен, хăвах пĕлетĕн, хăвăртлăхĕ тимĕр шапа хăвăртлăхĕ пек. Ҫаксем пурте питĕ тарăхтараҫҫĕ».

Германин оккупациллĕ влаҫĕсем Брюссельре, Антверпенра, Льежре тата Бельгин ытти хулисенче ҫĕнĕрен массăллă арестсем нумай туса ирттернĕ. Арестленисем хушшинче — ҫĕршыври обществăллă паллă деятельсем пур. Ҫакăн пек арестсем туса ирттернипе фашистсем июлĕн 21-мĕшĕнче, Бельгия никама пăхăнмасăр пурăнма пуҫланă ятпа ирттерекен нациллĕ праздник кунĕнче, фашизма хирĕҫле выступленисем пуласси не сирсе ярасшăн пулнă. Германин Бельгири войскисен командующийĕ гарнизонсен начальникĕсене Германие хирĕҫле кирек мĕнле «эксцессене» те пĕр хĕрхенмесĕр путарма хушнă. Фашистсем йышăннă мерăсене пăхмасăрах, Бельги халăхĕ хăй гитлерла пусмăрҫăсене курайманнине июлĕн 21-мĕшĕнче татах та тепĕр хут кăтартса панă. Кинотеатрсене пухăннă зрительсем Германие хирĕҫле юрăсем юрланă. Ҫакăн пек кăшкăрнисем илтĕннĕ:« тĕп пулччăр нимĕҫ оккупанчĕсем», «фашистла варварсем сирĕлччĕр», «Гитлерпа унăн тарҫисене ылханатпăр!» Антверпенра унта пурăнакан пиншер ҫынсем ирхинех кафене пырса тулнă. Унта пулнă ҫынсем Германире хирĕҫле юрăсем юрланă, фашизма хирĕҫле сăмахсем каланă. Бельгири патриотсене гестаповецсем резинăран тунă туясемпе хĕненĕ тата пăшалсенчен пеме пуҫланă.

* * *

Ĕҫсыннисем колхозсемпе совхозсен уйхирĕсенчи пуян тырпулсене тимлĕн сыхласа тăраҫҫĕ. Ростов облаҫĕнчи колхозсемпе совхозсенче пуринче те ҫамрăксем сăнаса тăмалли пунктсем, караулсем, итемсене, амбарсене тата зернохранилищĕсене ҫĕрле сыхлассине организациленĕ. Ворошиловград облаҫĕнчи Боково-Антрацитовски районри «Путь к социализму» колхозăн ҫара та ҫуллĕ тырпулĕсене ҫĕрле те кăнтăрла та вырăнти ҫамрăксен боевой дружинин юланутлă патрулĕсем сыхласа ҫӳреҫҫĕ. Казах республикинчи «Вторая пятилетка» колхозри ҫамрăк колхозник Василий Карбышев кăнтăрла хирте ĕҫлет, виҫшер норма тултарать, ҫĕрле вара ытти колхозниксемпе пĕрле уйхир тăрăх ҫӳресе тырпулсене сыхлать.

Июлĕн 26-мĕшпе 27-мĕш хушшинче ҫĕрле нимĕҫ самолечĕсем Мускав ҫине тапăнни

Июлĕн 26-мĕшпе 27-мĕш хушшинче ҫĕрле нимĕҫсен 100 яхăн самолечĕсен темиҫе эшелонĕ Мускав ҫине массăллăн вĕҫсе пыма хăтланса пăхнă. Зенитнăй батарейăсем заградительнăй майпа персе тăни тата ҫĕрлехи истребительсен заградительнăй отрячĕсем противник самолечĕсене сапаласа янă, вĕсене Мускав патне вĕҫсе пыма паман.

Тăшман самолечĕсем хăйсен бомбисене Мускавран инҫетре тĕлли-паллисĕр пăрахса хăварнă. Хула патне 5—7 самолетран ытла мар ҫитме пултарнă. Ҫар объекчĕсемпе промышленность предприятийĕсем сиен курман. Пурăнмалли ҫуртсемпе пĕр шкулта тухнă темиҫе пушара пожарнăй чаҫсем тата халăх хăвăртах сӳнтерсе лартнă. Вилнисемпе аманнисем пур.

Малтанлăха палăртнă тăрăх, нимĕҫсен 6 самолетне персе ӳкернĕ. Пирĕн авиацин ҫухатусем пулман.

Летчик-истребитель Бундюкăн мухтавлă ĕҫĕ

Старший лейтенант Бундюк истребителĕ ҫĕр ҫинчен сывлăша вĕҫсе хăпарнă чухне хĕвелтухăҫĕнче кăштах сутăлнă. Вăл хăйĕн аэродромне патруллесе пĕрре вĕҫсе ҫавăрăннă. Анчах тул ҫутăлма тытăннă вăхăтра сывлăшри часовойăн ҫивĕч куҫĕсем 4 пăнчăна — инҫете вĕҫсе кайнă 4 самолета палласа илнĕ.

Бундюк вĕҫсе хăпарнă, тăватă самолетăн хӳри патне тухнă та, пĕччен тăваттăна хирĕҫ вăрҫма пуҫланă.

Пулеметран кĕске черетпе пенĕ хыҫҫăн, сулăм хыпса илнĕ «Мессершмитт» аялалла чул пек персе аннă. Ытти самолечĕсем пăтрашса кайнă, строя пăснă. Пĕрерĕн-пĕрерĕн тарма тытăннă. Кĕтмен ҫĕртен тапăнни вĕсене хăратса ӳкернĕ. Анчах та ку пĕр вăхăтлăха кăна пулнă. Фашистсем вĕсем ҫине пĕр самолет тапăннине ăнланса илнĕ, совет самолечĕ ҫине пулеметран пит те вăйлăн пеме тытăннă. Бундюк парăма кĕмен, ҫилтăвăллă ҫăмăр пек пулясем хушшинчен маневр туса тухса, тăшманăн кашни виҫĕ самолетне пулеметран персе ответленĕ, хăй пĕлĕт хыҫне пытаннă.

Машина халĕ ĕнтĕ малтанхи пекех мар итленĕ. Виҫҫĕне хирĕҫ пĕччен ҫапăҫнă чухне ăна чылай пысăк сиен тунă пулмалла. Бундюк кайма шутланă, анчах та тăшмансен самолечĕсен ҫĕнĕ групи тӳрех советăн «хурчки» ҫине пынă. Бундюк тарса ҫăлăнма шутламан, вăл самолетăн мĕнпур хăвăртлăхĕпе тăшмансене хирĕҫ кайнă, лешсем ҫакна кĕтмен. Пĕрин хыҫҫăн тепĕрне пулеметран шатăртаттарнă, икĕ «Мессершмитт» пĕрин хыҫҫăн тепри ҫĕр ҫине персе аннă. Бундюк хăйĕн машинине противникăн вутĕнчен кăларнă, анчах руль ĕҫлеме чарăннă, Бундюк, хăйне персе ӳкернĕ пек кăтартса, самолечĕпе ҫавăрăнкаласа аялалла ӳкнĕ.

Фашистсем ҫӳлтен геройăн ҫак тĕленмелле ĕҫне асăрхаса тăнă. Пĕтессĕрен ҫăлăнас тата ирсĕрсене аэродромсем ҫинчен катертес тесе Бундюк ҫав ҫĕмрĕк машинăпа высший пилотажăн темиҫе тĕрлĕ фигурисене ҫавтери пысăк мастерлăхпа тунă.

Самолетăн ураписем ҫĕр ҫине тĕкĕннĕ, юнашарах персе антарнă фашистла «Мессершмиттсен» арпанчăк юлашкийĕсем ҫуннă.

Старший лейтенант Иван Степанович Бундюкăн мухтавлă ĕҫне пысăк хак пачĕҫ, ăна Хĕрлĕ Ялав орденĕпе наградăланă.

В. САФОНОВ. (ТАСС).

Тăшманăн чеелĕхĕ пире улталайман

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, июлĕн 22-мĕш. (ТАСС). Егоров юлташ командир пулса ертсе пыракан рота тăшман пехоти хĕснине сирсе янă. Противник малалла куҫма пултарайман.

Ҫапăҫу хĕрсе пынă вăхăтра кĕҫĕн сержант Масеповпа красноармеец Кульков ҫакна асăрханă: анлăн сарăлса выртакан симĕс улăх енчен сасартăк ĕне кĕтĕвĕ тухни курăннă, ҫакăн хыҫҫăн унтанах пулеметсем шатăртатма пуҫланă. Сăнаса тăнă хыҫҫăн боецсем ҫакна палăртнă: выльăх кĕтĕвĕ хыҫĕнчен малалла упаленсе пыракан ҫынсен кĕлеткисем курăннă.

— Огонь! — команда панă Егоров юлташ.

Темиҫе выльăх ҫĕре персе аннă. Тăшман маскировки сирĕлсе кайнă, унăн салтакĕсем тарма пуҫланă. Анчах вĕсем тĕмĕсем ҫумне пытанма хăтланни ахалех пулнă.

Симĕс улăх фашистсен виллисемпе тулса ларнă.

Ĕҫ фронтĕнчи паттăр боецсем

КАНАШ. Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулса ĕҫлеме уйăрса лартнă ятпа районри предприятисенче, колхозсенче тата учрежденисенче митингсем, пухусем пулса иртрĕҫ. Канаш станцинчи рабочисен тата служащисен митингĕнче вагон осмотрщикĕ, «Ударник сталинского призыва» значок илнĕ чи паллă стахановец Макаров юлташ ҫапла каларĕ:

— Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулса ĕҫлеме лартнине эпир тулли кăмăлпа ырлатпăр. Иосиф Виссарионович Сталин юлташ ертсе пынипе эпир тăшмана хăвăрт ҫĕмĕрсе тăкăпăр. Ирсĕр фашизма ҫĕр ҫинчен шăлса ывăтăпăр.

Депо коллективĕ халĕ пысăк ҫĕкленипе ĕҫлет. Бригадир Черкасов тата мастер Летошников юлташсем ертсе пыракан комплекслă бригадăсем ҫак кунсенче темиҫе паровоза пысăк хăвăртлăхпа юсаса кăларнă. Промывщик Игнатьев тата электросварщик Фигунов юлташсем ĕҫ тухăҫлăхне нумай ӳстереҫҫĕ. Депо коллективĕ Сталин юлташа СССР Оборона Халăх Комиссарĕ пулса ĕҫлеме уйăрса лартнă май татах та тухăҫлă ĕҫлеме сăмах парать.

Ĕҫ фронтĕнчи паттăр боецсен йышĕ ӳссех пырать. Нумаях та пулмасть Максимов юлташ ертсе пыракан грузчиксен бригадине ответлă задани панă. Ҫав ĕҫе тума 16—17 сехет кирлĕ пулнă. Алексеев, Семенов, Борисов тата ытти грузчиксем задание 7 сехет хушшинче пурнăҫа кĕртнĕ.

Т. МАЙОРОВ.

ЮТҪĔРШЫВ ĔҪĔСЕН ХАЛĂХ КОМИССАРИАТĔНЧЕ

Кăҫалхи июлĕн 15-мĕшĕнче Болгарин Мускаври посланникĕ г. Стаменов Ютҫĕршыв Ĕҫĕсен Халăх Комиссарĕн Заместителĕ А. Я. Вышинский патне пырса, хăйĕн правительстви хушнипе ҫапла пĕлтернĕ: июлĕн 14-мĕшĕнче Болгари территорине, Добрич хули ҫывăхĕнче, советăн виҫĕ парашютисчĕ анса ларнă имĕш. Ҫавăнпа пĕр вăхăтрах Болгари Ютҫĕршыв Ĕҫĕсен Министерствин Генеральнăй Секретарĕ г. Шишманов советăн Болгарири миссине те ҫавăн ҫинченех пĕлтернĕ. Ҫак заявлени пирки июлĕн 27-мĕшĕнче А. Я. Вышинский, Совет Правительствин ячĕпе, г. Стаменова ҫапла пĕлтернĕ: тĕплĕн тĕрĕслесе тухнă хыҫҫăн, совет парашютисчĕсем Болгарине анса ларни ҫинчен пĕлтерни тĕрĕс пулманни курăнчĕ тата ҫавнашкал факт пулнă тесе ҫирĕплетни пачах суя хыпар пулса тăрать, тенĕ. Кунта тата А. Я. Вышинский г. Стаменова ҫак обстоятельство ҫине ҫавăрăнтарса пăхтарнă: Болгари Ютҫĕршыв Ĕҫĕсен Министерстви совет парашютисчĕсем Болгарине анса ларни ҫинчен советăн Софири миссине пĕлтернĕ вăхăтрах совет посланникĕ Лаврищев юлташ совет парашютисчĕсем мĕнле ҫынсем пулнине тата ҫак тĕлĕнмелле ĕҫĕн мĕнпур обстоятельствисене палăртма хăйне ҫав парашютистсене кайса курма май пама ыйтнă. Анчах та, Лаврищев юлташăн ҫак законлă ыйтуне, унтанпа икĕ эрне иртнĕ пулин те, пурнăҫа кĕртмен. Унтан та ытларах, Лаврищев юлташа ҫав парашютистсен хушамачĕсене те каламан, вĕсен службăри положенийĕ ҫинчен те пĕлтермен. Ҫак мĕнпур обстоятельствăсем Болгари территорийĕ ҫине совет парашютисчĕсем анса ларни ҫинчен ҫирĕплетсе калама Болгари Ютҫĕршыв Ĕҫĕсен Министерствин нимĕнле сăлтавсем те ҫукки ҫине кăтартса параҫҫĕ.

Хальхи вăхăтра Совет Правительствин аллине килсе кĕнĕ даннăйсем ҫакна ҫирĕппĕнех ĕнентерсе параҫҫĕ: Добрич хули ҫывăхĕнче анса ларнă парашютистсем совет гражданĕсемпе нихăш енчен те ҫыхăнса тăмаҫҫĕ, вĕсене Германи ҫарĕн командованийĕ Румынирен илсе пырса антарса хăварнă. Ҫапла вара, совет парашютисчĕсем Болгарине анса ларни ҫинчен кăларса янă хыпар пĕтĕмпех суя сăмах пулса тăрать, ҫав суя хыпара Германи енчен провокациллĕ тĕллевсемпе кăларса янă.

Июлĕн 26-мĕшĕнче Болгари Ютҫĕршыв Ĕҫĕсен Министерствин Генеральнăй Секретарĕ г. Шишманов Болгари правительстви ячĕпе советăн Болгарири посланникне Лаврищев юлташа ҫапла пĕлтернĕ: совет самолечĕсем июлĕн 23-мĕшĕнче ирхине 10 сехет те 45 минутăра Рущук хули ҫине виҫĕ бомба пăрахнă тата июлĕн 23-мĕшпе 24-мĕш хушшинче ҫĕрле Рущук хули ҫине темиҫе бомба, Плевнере виҫĕ бомба, Ловеч хули ҫине пĕр бомба тата Ловеч-Сивлиево ҫулĕ ҫине виҫĕ бомба пăрахнă пулать, ҫавнашкал явленисем пулма кирлĕ марри ҫине Болгари правительстви туслăн кăтартса парать, тенĕ.

Болгари правительстви ҫĕнĕрен ҫапла ҫирĕплетсе калани пирки А. Я. Вышинский г. Стаменова ҫапла пĕлтернĕ: ҫапла ҫирĕплетсе калани те пачах тĕрĕс мар, мĕншĕн тесен совет самолечĕсем Болгари территорийĕ ҫинче ҫӳлте асăннă пунктсенчен пĕринче те тата ытти нимĕнле пунктсенче те вĕҫмен тата Болгари территорийĕ ҫине нимĕнле бомбăсем те пăрахма пултарайман. Ҫакăн ҫинчен саракан хыпарсем ССР Союзне хирĕҫ пыракан провокациллĕ хыпарсем пулса тăраҫҫĕ тата ҫав хыпарсем Совет Союзне тăшманла Германи фашизмĕн источникĕсенчен тухаҫҫĕ.

А. Я. Вышинский ҫапла пĕлтернĕ: ҫӳлте асăннă хыпарсене, пачах тĕрĕс мар тата СССР тĕлĕшĕпе элеклĕ хыпарсене, Болгари правительстви ĕненнĕ пирки Совет правительстви хăй тĕлĕпи ни ҫинчен каламасăр тăма пултараймасть, тенĕ.

* * *

Ҫак вăхăт тĕлне ССР Союзне хирĕҫ вăрҫа хутшăннă мĕнпур государствăсемпе СССР хушшинче посольствăсемпе миссисен персоналне улăштарса илнĕ: пĕр енчен, ССР Союзĕн ютҫĕршывсенчи посольствисемпе миссийĕсен, тепĕр енчен, ютҫĕршывсен ССР Союзĕнчи посольствисемпе миссийĕсен персоналне улăштарнă.

Финлянди правительстви кăна, ҫак ыйтура пĕтĕм тĕнчери йăласене пăхăнма кăмăл тумасăр, искусственнăй майпа тăвакан тĕрлĕрен сăлтавсемпе совет миссийĕн, торгпредствин тата консульствисен персоналне Финляндирен тухса килме чарса тăрать, ҫавăн пекех тата совет инженерĕсемпе советăн ытти ĕҫлĕ ҫыннисене, вăрҫăччен Финлянди фирмисене панă совет заказĕсем тăрăх Финляндире пурăннăскерсене, Финляндирен тухса килме ирĕк памасть. Ҫакна май Наркоминдел Швеци Правительствинчен, ССР Союзĕн Финляндири интересĕсене сыхлас ĕҫе хăйĕн ҫине илнĕскерĕнчен, ҫак ĕҫе хутшăнма тата Финлянди правительствине совет ҫыннисене ҫакăн пек законсăр тытса чарма пăрахма, икĕ государствăн миссийĕсен персоналне пĕтĕм тĕнчере йышăннă йăласем тăрăх улăштарса илмелле тума хушма ыйтнă.

Ютҫĕршыв корреспонденчĕсен черетлĕ пресс-конференцинче

Ютҫĕршыв корреспонденчĕсен июлĕн 27-мĕшĕнче пулнă черетлĕ пресс-конференцинче Совет Информаци Бюровĕн начальник заместителĕ С. А. Лозовский юлташ Германи фашизмĕн суя пропаганди ҫинчен, халăхсене «ирĕклĕх» тата «наци тĕлĕшпе никама пăхăнмасăр пурăнмалли положени» туса пама сăмах паракансем ҫинчен каласа панă.

Нимĕҫ фашисчĕсен наци ыйтăвĕнчи демагогийĕпе цинизмĕ питех те йĕрĕнтереҫҫĕ тата ултавлăн янăраҫҫĕ, мĕншĕн тесен гитлеризм, принцип енчен илсен, нациллĕ пĕртанлăха хирĕҫ пырать, практикăра вара хăй пăхăнтарнă халăхсем тĕлĕшпе вăл палач рольне пурнăҫа кĕртсе пырать.

Нимĕҫ фашисчĕсен ултавлă сăмахĕсене никам та ĕненес ҫук. ССР Союзĕнче кăна кашни национальноҫа ирĕклĕн аталанса пыма пур условисене те туса панă. Пĕтĕм тĕнче ҫакна пĕлсе тăрать: 60 ытла нацисене тата нациллĕ группăсемпе халăхсене пĕрлештерсе тăракан ССР Союзĕнче мĕнпур национальноҫсем пĕтĕмĕшпех пĕртан правăпа усă кураҫҫĕ. Совет Союзĕнчи халăх нумай нацисенчен тăни Хĕрлĕ Ҫарта та палăрса тăрать. Хĕрлĕ Ҫарăн нациллĕ составĕ ҫинчен калакан даннăйсене илсе кăтартса, Лозовский юлташ ҫакна паллă тăвать: Германи фашизмне хирĕҫ пыракан ҫапăҫусенче палăрнă тата орденсемпе наградăланă красноармеецсемпе командирсен списокĕнче мĕнпур национальноҫсен ҫыннисем пур — вырăссем, украинецсем, белоруссем, грузинсем, армянсем, азербайджанецсем, поляксем, киргизсем, нимĕҫсем, еврейсем, латышсем тата ыттисем те пур. ССР Союзĕнчи халăхсен туслăхĕ ҫавăн пекех тылра та палăрать: оборона валли пурнăҫа шеллемесĕр ĕҫлени, тăшман тылĕнче кĕрешекен партизансем паттăррăн ҫапăҫни ҫав туслăха кăтартса тăраҫҫĕ.

ССР Союзĕнчи нацисем хушшинче харкашусем тата пĕр халăх тепĕр халăха хирĕҫ кĕрешни ҫук, фашистла ҫынвĕлеренсене тата пусмăрҫăсене хирĕҫ кĕрешекен мĕнпур халăхсемпе нацисен ҫыннисем паттăрлăхшăн ăмăртса ĕҫлени кăна пур.

ССР Союзĕнче мĕнпур халăхсен мораллĕ-политикăллă ҫирĕп пĕрлĕхĕ пур тата вĕсем ҫирĕп пĕтĕҫсе тăраҫҫĕ, вĕсем пурте ирĕклĕхе юратнипе тата пурте фашистла ҫынвĕлеренсене курайманнипе тĕреклĕн пĕрлешсе тăраҫҫĕ.

Германи коалицинче, пачах урăхла, империализмлă тата нациллĕ хирĕҫӳсем вăйлăн палăраҫҫĕ, ҫав хирĕҫӳсем чи ҫывăх вăхăтра пурпĕрех дезорганизаци патне, «союзник» текенсем пĕрпĕрне сутасси тата пĕр-пĕрин ҫине тапăнасси патне, чуралантарнă халăхсем гитлерла Германие хирĕҫ восстани ҫĕклесси патне илсе пырĕҫ.

Вăйлă тырпула пысăк хăвăртлăхсемпе пухса кĕртеҫҫĕ

Колхоз уйхирĕсенче халĕ ĕҫ организованно тата пысăк тухăҫлă пулса пырать. Вăйлă тырпула пысăк хăвăртлăхсемпе пухса кĕртеҫҫĕ, чи лайăх тырра государствăна параҫҫĕ. Крым республикинче ҫĕршер колхозсем тырпула пухса кĕртнĕ. Сумы облаҫĕнче пиншер колхозниксем нормăсене 100 — 200 процент ирттерсе тултараҫҫĕ. Днепропетровск облаҫĕнче тырпула уйхиртен пухса кĕртес ĕҫе ялти мĕнпур халăх хутшăнать. Сталино, Запорожье тата ытти облаҫсенчи колхозсем утă ҫулмалли плансене нумай ирттерсе тултараҫҫĕ.

Фронта кайнисем вырăнне уйхирте ĕҫлеме ҫĕнĕ вăйсем тухаҫҫĕ. Трактор рулĕсене тата комбайн штурвалĕсене хĕрарăмсем ытларах та ытларах хăйсен аллине илеҫҫĕ. Украина СС Республикинче производствăран уйăрăлмасăр трактористкăсем 35 пин ҫын ытла вĕрентсе хатĕрленĕ. Машинно-тракторнăй станцисенче кĕске срокла курссенче тата ялхуҫалăхне механизацилес тĕлĕшпе ĕҫлекен шкулсенче трактористкăсемпе комбайнеркăсен пысăк отрячĕсене вĕрентсе хатĕрленĕ. Воронеж облаҫĕнче колхозницăсем 5 пин ҫын ытла комбайнерсемпе трактористсен ретне тăнă. Вĕсем сложнăй машинăсем ҫинчи ĕҫсене отлично тăваҫҫĕ.

Студентсемпе школьниксем, преподавательсем, рабочисемпе служащисен арăмĕсем колхозниксемпе пĕрле ĕҫлеҫҫĕ. Курск облаҫĕнчи тырпула пухса кĕрес ĕҫре ялхуҫалăх техникумĕсенчи студентсемпе преподавательсем пиншер ҫын ĕҫлеҫҫĕ. Тула облаҫĕнчи колхозсен уйхирĕсенче, школьниксем, педагогсем тата килхуҫи хĕрарăмĕсем 40 пин ҫын ытла ĕҫлеҫҫĕ. Вĕсем ҫĕршыва, Хĕрлĕ Ҫара продукци ытларах парасшăн тăрăшаҫҫĕ. (ТАСС).

Çĕрлехи çапăçу

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, июлĕн 21-мĕш. (ТАСС спецкорĕ). Капитан Богдарин ертсе пыракан батальона фашистсен Н. яла тытса илнĕ отрядне унтан хĕссе кăларса, пĕтерсе тăкма приказ панă.

Çĕрле 2 сехетре вăрман хĕрринче, наступленин малти позицийĕнче, подразделенисен командирĕсем пуçтарăннă.

— Халĕ кĕтмен çĕртен атака тума чи юрăхлă вăхăт,—тесе каланă капитан Богдарин,—çĕрле штыксемпе пырса тапăннинчен тăшман хăрать.

Боецсем хăвăрт тата нимĕн шавламасăр хатĕрленнĕ. Противник окопĕсем патне çитиччен 100 метр юлсан, политрук Керченков, малта пынăскер, боецсене нимĕçсен окопĕсем çинелле атакăна илсе кайнă. Анчах фашистсем штыксемпе çапăçма хăраса ял патнелле, оборонăн иккĕмĕш позицийĕ çине чакнă.

Акă часах тул çутăлса килет, васкамалла, боевой операцине хăвăртрах вĕçлемелле.

— Тăшмана çĕмĕрмелле, ăна сывлама та памалла мар, — приказ панă Богдарин,—пĕр минутлăха та кĕтсе тămалла мар.

Батальон командирĕ ялта хĕсĕнсе ларнă тăшман çине пур средствăсенчен те вăйлăн пеме пуçланă. Кĕçĕн лейтенант Овхименко командир пулса ертсе пыракан минометчиксем тăшман позицийĕ çине минăсем ывăтнă. Кĕçĕн лейтенант Брагинăн миномечĕ темиçе автоматчика пĕтерсе тăкнă, нимĕçсем вырнаçнă икĕ çурта çунтарса янă.

Пулеметчиксем кĕçĕн сержантсем Добынинпа Гайдар наступлени тăвакан боецсен пуçĕсем урлă персе тăнă. Пирĕн пулеметчиксем калама çук вăйлăн персе тăнипе фашистсем пуçĕсене те çĕклеймен.

Атака пуçламалли вырăна боецсем нумайăн пухăнса çитсен, противник минометсенчен вăйлăн пеме пуçланă, анчах вăл кая юлнă. Боецсем атакăна ыткăннă.

Чи малтан красноармеец Грачев ыткăннă, кун хыççăн рота политрукĕ Керченков, боец Мокеев, старшина Спирягин, кĕçĕн лейтенант Панков чупнă. Малтисенчен пример илсе ытти боецсем те чупнă. Минăсем те, пулеметсем те—хăюллă воинсене нимĕн те тытса чарма пултарайман. Вĕсем штыксемпе тÿрех тăшман окопĕсем çине ыткăннă, окопсенчен тĕлли-паллисĕр çеç персе тăни илтĕннĕ. Вĕсем те часах чарăннă, боецсем фашистсене штыксемпе чике-чике вĕлернĕ.

Пур çĕрте те хĕрÿллĕ çапăçу пынă. Нимĕçсем чееленме пăхнă. Пирĕн боецсем окопсенчен пĕрин патне çитсен, тăшмансем: «русские, свои, не стреляйте», тесе кăшкăрнă.

Провокаци ăнăçлă пулман, тăшман окопĕсене çĕмĕрсе кĕрсе, хĕрлĕ воинсем аркатмаллипех аркатнă. Хирĕç тăни усăсăр пулнине кура фашистла салтаксем парăннă, вĕсене тыткăна илнĕ.

Штыксемпе çапăçнă çĕрте уйрăмăнах политрук заместителĕ Чугуенко, кĕçĕн сержант Чернухин, сержант Трушин тата вуншар боецсемпе командирсем тĕлĕнмелле паттăрлăх тата хастарлăх кăтартнă. Вĕсем, вăйлăн персе тăнине пăхмасăрах, хăрама пĕлмесĕр тăшман окопĕсем çине ыткăннă, гранатăсем ывăтнă, кайран тăшмана штыксемпе Суворов пек çĕмĕрсе тăкнă.

Фашистсенчен сахаллăшĕ кăна тарса çăлăнма пултарнă. Çапăçу пулнă вырăнта противникăн 120 салтакĕ вилсе юлнă, 25 çынна тыткăна илнĕ.

Капитан Богдарин ертсе пыракан батальона тивĕçлипех мухтаççĕ. Вăл противникпа нумай хутчен тĕл пулнă, анчах çапăçура кашнинчех çитĕнÿ тунă.

Г. КРЫЛОВ.

Патриотсен ĕмĕчĕсем

Ир пуçласа каç пуличченех çынсем кĕре-кĕре тухаççĕ кунта. Акă сип-симĕс курăк çинче, радиорепродуктор сывăхнерехри вырăнта, пĕр ушкăн пухăнса ларнă. Фашистла йыткĕтĕвĕсем хĕснине хăватлă Хĕрлĕ Çар паттăррăн сире-сире яни тата пирĕн боецсем геройла çапăçни çинчен паракан передачăна итлеççĕ вĕсем. Хăшĕсем фронта тухса кайма килнĕ. Хăйсене фронта яма ыйтса заявлени пама килнисем те сахалах мар. Кашниех хăвăртрах Хĕрлĕ Çар ретĕнче пулса, тăшмана хирĕç паттăррăн çапăçма ĕмĕтленет. Çавăн пек ĕнтĕ совет патриочĕсен паянхи шухăш-кăмăлĕ.

Сборнăй пункт начальникĕн политика енĕпе ĕçлекен заместителĕ Баранов юлташ умĕнче хутсен хулăм купи выртнине куртăмăр эпир. Мобилизаци пуçланнăранпа кашни кунах заявленисем килсе тăраççĕ. Ватти те çамрăкки те, арçынĕ те хĕрарăмĕ те хăйсене фронта яма ыйтаççĕ. Арăмĕ упăшкипе, хĕрĕ е ывăлĕ ашшĕпе аллаллăн тытăнса фашистла çĕленкалтасене хирĕç хаяррăн кĕрешме тупа тăваççĕ.

«Эпĕ икĕ çул хушши артиллерире тата пĕр çул хушши моторизованнăй пехотăра минометчикре пурăнтăм. Хĕрлĕ Çар ретĕнче пысăк пĕлÿ илтĕм... Мана хăвăртрах фронта яма ыйтатăп. Фашистла тăшмансене хирĕç пурнăçа шеллемесĕр кĕрешме сăмах паратăп», — тесе çырать кочегар С. Скворцов.

Кашни заявленирех патриотла пысăк туйăм пуррине куратăн. Совет патриочĕсен пĕрпек шухăш-кăмăл, пĕр ĕмĕт: юратнă Хĕрлĕ Çар ретне тăрса тăшмана хирĕç геройла çапăçас, фашистла çĕлен-калтасене хăвăртрах çĕр пичĕ çинчен шăлса ывăтас.

Вăтам шкулта вĕрентекен преподавательница, парти членĕн кандидачĕ Екатерина Кулик хăйĕн заявленийĕнче çапла çырать: «...Упăшка Хĕрлĕ Çар ретĕнче тăшмана хирĕç çапăçать. Мана та хамăрăн тăван çĕршыва, хамăрăн ирĕклĕхе, хамăрăн телее сыхлама яма ыйтатăп. Эпĕ çар ĕçне тимлĕн вĕренсе пытăм. Фронтра усă кÿме пултаратăп...»

Шофер Анастасия Шумилова тата ытти юлташсем те хăйсене фронта яма ыйтаççĕ. Акă вĕсем хушшинчех Потаповскисен заявленийĕсем. «... Эпĕ 1924 çултанпа партире тăратăп. Тăван çĕршыв хăрушă кунсем пурăнса иртнĕ вăхăтра манăн фронтра пулас килет. Калас пулать, империализмлă пĕрремĕш вăрçăра пулнăскер, çапăçма начар мар пĕлетĕп. Мана хăвăртрах фронта яма ыйтатăп. Эпĕ машинист, хуть те мĕнле поезда та илсе çÿретме пултаратăп. Винтовкăна та начар мар пĕлетĕп», — тесе çырать ашшĕ В. Потаповский. «...Эпĕ медицина сестри. Комсомолка. Çакна май хăватлă Хĕрлĕ Çара пулăшма хамăн аттепе пĕрле кайма кăмăл тăватăп, фронта яма ыйтатăп», — çырать хĕрĕ О. Потаповская.

Кун пек примерсене нумай илсе кăтартма пулать. Пирĕн çĕршыври кашни çын хăйĕн çĕршывне сыхлама тата Хĕрлĕ Çар ретне тăрса тăшмана хирĕç çапăçма хатĕр тăрать.

Канаш.

Т. МАЙОРОВ.

КАПИТАН ГАСТЕЛЛО

Хура тăпра пулса кăклантăр
Çÿлти те çĕр çинчи тăшман!
Çилрен те хăвăртрах сасартăк
Çÿле çĕкленчĕ капитан.

Юратнă тусăмăр Гастелло
Шап-шурă пĕлĕт хушшинчен
Иртет; хăватлă икĕ алă
Самолета ертет инçе.

Пĕрре кăна-и вилĕм янă,
Кăвар çутарнă ют çине,
Пĕрре кăна-и вăл хупланă
Тăшмансене тăпра айне.

Çич хут кăна-и пирĕн халăх
Аса илет герой ятне
Сывпултăр тусăмăр Гастелло!
Вĕçет, вĕçет тăшман çине.

Ĕнер ем-ешĕл тырă анлăн
Хумханнă вырăнта паян
Кĕлленнĕ уйхире Гастелло
Курать. Килет хаяр тăшман.

Вĕçет Гастелло, ик çуначĕ
Касать хуралнă сывлăша.
Ак бомба хыççăн бомба ячĕ.
Çĕрте тусан çеç пăтрашать.

Тăшманăн çарĕ урлă-пирлĕ
Укет, кăмакари вут пек
Çунса пырать. Ăна çав кирлĕ!
Хăй килнĕ, кайтăр вилĕмпе.

Гастело ывăннă пулин те,
Вĕçет; кĕрлет-ха самолет.
Юлмарĕ бомба. Халĕ ĕнтĕ
Персе каласрĕ пулемет.

Каласрĕ тăшманпа, çĕр вилĕм
Парать ăна. Виллисене
Совет тăпри тиркемĕ, илĕ,
Анчах çĕр çук чĕррисене.

Сасартăк самолет хускалчĕ,
Сиксе чĕтрерĕ, — ырă мар.
Бензин бакне тăшман снарячĕ
Лектернĕ. Ялкăшать кăвар.

Çĕре сиксессĕн — çăмăл мар-и?
Парашютпа çеç тыт кăна!
Гастелло капитан ун пек-и,
Ярать-и гражданин ятне...

Çунса ÿксен, кĕлÿ саланĕ..
Вилсен те — усă пултăр сан!
Татах та урăх çул тупан-и?
Тупать Гастелло капитан.

Сикмест вăл, шурă парашючĕ
Пулмарĕ уншăн ик çунат.
Ахаль вилмест. Бензинăн вучĕ
Вăйланчĕ. Самолет çунать.

Ĕнсе ыратнă икĕ алă
Ертет, тинкер пăхать ик куç.
Хăравсăр капитан Гастелло
Вĕçет, ун асĕнче пур халăх,
Тăван çĕршыв, тăван çулпуç.

Ик куç хупланиччен тĕллерĕ
Тăшман машинисем çине,
Ик алă кайиччен тĕллерĕ.
Бензин цистернисен тĕлне.

Çул тытрĕ капитан Гастелло,
Хитре тăван çĕршыв, сывпул!
Сывпул, хăватлă аслă халăх!
Юратнă Сталин, сывă пул!

Вутланнă самолет йăванчĕ
Бензин цистернисем çине.
Пĕччен вилсе çĕр вилĕм ячĕ
Гастелло тăшман çине.

УХСАЙ ЯККĂВĔ.

Действующи армире. Укерчĕк çинче: танксене хирĕç кĕрешекен, Ф. М. Петруненко командир пулса ертсе пыракан оруди расчечĕ противнике хирĕç перет.

Н. Колли фото-ÿкерчĕкĕ. (ТАСС).

Государствăна вăрман çителĕклĕ хатĕрлесе парар

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Сурари трактор çулĕ çинче ĕçлекенсем çак вăхăтра нихăçанхинчен те пысăк хастарлăхпа тата организованно ĕçлеççĕ. Вĕсем государствăна мĕн чухлĕ вутă кирлĕ, çавăн чухлĕ турттарса парассишĕн кĕрешеççĕ.

Трактор çулĕ июль уйăхĕн малтанхи 20 кунлăхĕнче, вăтамран илсен, кашни кунах плана иртгерсе тултарнă. Юлашки вăхăтра вара хăвăртлăхсем татах та ÿсрĕç. Трактористсем Андрейпа Николай Чирковсем, комсомолец Петр Тексин хăйсен нормине куллен 120—130 процент тултарса пыраççĕ. Н. Чирков юлташ июлĕн 22-мĕшĕнче 12 километртан икĕ рейс туса 40 фестметр вутă турттарса кăларчĕ, нормăна 148 процент ытла тултарчĕ. Вăл июлĕн малтанхи çурурйăхĕнче 308 фестметр турттарса тухнă, унăн ашшĕ Андрей Чирков та куллен 30—40 фестметр турттарать.

Нумаях та пулмасть паллă тракторист Трошин юлташ Хĕрлĕ Çар ретне тухса кайрĕ, ун вырăнне Зубов юлташ тăчĕ. Калас пулать, Зубов юлташ начар мар ĕçлет.

Тракторист помощникĕ Ефимов юлташ та Хĕрлĕ Çар ретне кайнă тракторист вырăнче ĕçлеме пуçларĕ. Халĕ вăл плана 120 процент тултарать; нарядчица Анна Панина фронта кайнă Огудин вырăнĕнче электростанци дежурнăйĕ пулса ĕçлеме тытăнчĕ.

Трактористсемпе сцепщиксен, механиксемпе технически работниксен арăмĕсемпе тăванĕсем трактор, автомашина çине ĕçлеме тăраççĕ. Л. Ермишина юлташ тахçан ĕлĕкрех трактористсен курсĕнчен вĕренсе тухнă пулнă. Анчах тĕрлĕ сăлтавсем пулнă май вăл хăйĕн специальноçĕпе ĕçлеймен. Халĕ вăл трактористка пулса ĕçлеме кăмăл турĕ.

Нумаях та пулмасть трактор çулĕн начальникĕ патне сцепщик Фокин юлташ пычĕ.

— Пире трактористсем кирлĕ пулаççĕ. Манăн икĕ хĕр трактор çинче ĕçлеме вĕренесшĕн. Мĕнле-ши? Тен кунтах курс е кружок организацилетпĕр, вара эпĕ те унта çÿреме пултаратăп,—терĕ вăл.

— Пит аван. Килĕшетĕр пулсан виççĕре те трактор çинче ĕçлеме вĕрентме пултаратпăр, — ответлерĕ вĕсене çул начальникĕ.

Халĕ Фокинсем виççĕшĕ те трактористсен курсĕнче вĕренеççĕ. Часах ĕнтĕ вĕсем тракторсем çинче ĕçлеме пуçлĕç.

Килхуçи хĕрарăмĕсем Брехова (унăн упăшки Хĕрлĕ Çара кайнă), Агудина юлташсем те трактористкăсем пулма кăмăл турĕç, вĕсем халĕ трактористсен курсĕнче вĕренеççĕ. Кун пек хĕрарăмсем трактор çулĕ çинче организациленĕ курсра пĕтĕмпе 13 çын вĕренет.

Кусемсĕр пуçне тата 3 хĕрарăм шофер пулма вĕренеççĕ. Вĕсен шутĕнче Тексин юлташ арăмĕ Мария Тексина, механик арăмĕ Забраева юлташсем.

— Фашистла çĕлен-калтасем пирĕн телейлĕ пурнăçа туртса илсе хăйсен чури тăвасшăн. Çук, вăл нихăçан та пурнăçа кĕреймĕ. Пирĕн вĕсене çапса салатма вăй çителĕклĕ. Аслă Сталин ертсе пынипе паттăр Хĕрлĕ Çар фашизма яланлăхах тĕп тăвĕ. Эпир, хĕрарăмсем, фронта кайнисен вырăнĕнче тăрса ĕçлеме яланах хатĕр, кирлĕ пулсан фронта кайма та пултаратпăр, —теççĕ килхуçи хĕрарăмĕсем.

* * *

Механизациленĕ вăрманпунктĕнчи лесорубсемпе возчиксем те ĕçре стахановла çитĕнÿсем тăваççĕ. Çĕмĕрле пунктĕнче халĕ çуран 55 çын, лашапа 11 çын ĕçлеççĕ. Вĕсенчен чылайĕшĕ нормăсене 1,5—2 хут иртгерсе тултараççĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ ку пункт вăрман хатĕрлес плана тултарас тĕлĕшпе малта пырать, вăтамран илсен, кашни кун плана 105—110 процент тултарать.

Уйрăмах лаша обозĕсем пысăк çитĕнÿсем тунине палăртмалла. Çĕмĕрле пунктĕнчи обоз июлĕн 20-мĕшне хăйĕн III-мĕш квартал планне 117,6 процент, Мыслецри обоз июль уйăх планне 127,6 процент тултарнă.

Хар. **ЛИСИН.**

Манăн ывăл!

Чугунçул транспортĕнчи работникăн Иван Михайловичăн аллинче июнĕн 28-мĕшĕнче тухнă «Известия» хаçат. Иккĕмĕш страницăра фото-ÿкерчĕк пур. Унта Хĕрлĕ Çарăн артиллеристĕсем огневой позицинче тăнине кăтартнă.

Иван Михайлович ÿкерчĕк çинчи оруди патĕнче тăракан пĕр артиллерист çине пÿрнипе тĕллесе кăтартса, пысăк хаваслăхпа тата тулли кăмăлпа çапла калать:

— Çакă манăн ывăл! Вăл сержант Борис. Белофинсене çĕмĕрсе тăкнă пекех ирсĕр фашистсене те вăйлăн çĕмĕрсе тăкнăшăн савăнса мухтанатăп. Çавăн пек кирлĕ те вĕсене!

Иван Михайлович ывăлĕ янă çырăва васкамасăр тепĕр хут вулать.

— Белофинсемпе вăрçă пуçлансан пире, курсантсене те чикĕ патне илсе кайрĕç. Пĕррехинче, тĕтреллĕ каçра пострa тăратăп. Аякра мар сас-чÿ илтĕнет, такам сывхарать. Эпĕ хатĕрленсе тăтăм. Пăхатăп та, тÿрех ман патăма хура мĕлке пынине куратăп. Белофинн ман çине тискер-кайăкла сиксе ÿкрĕ, анчах эпĕ ăна нимĕн шавсăр вăхăтлăха сывратрăм. Тепĕр виçĕ сехетрен вăл тăна кĕчĕ тата калаçма пуçларĕ, — тесе çырать Боря хăйĕн çырăвĕнче.

Июнь уйăхĕнче Борис Иванович хăйĕн ашшĕ патне çапла çырса пĕлтернĕ: «Пысăк шпиона тытрăм. Командованинчен эпĕ тăваттăмĕш хут благодарность илтĕм».

Беляев юлташ тăван çĕршыва фашистла тăшмансенчен хăюллăн хÿтлекен ывăлĕпе комсомолец Борисла тивĕçлипе мухтанать. Иван Михайлович хăйĕн ватлăхне пăхмасăр, алла пăшал тытса фронта кайса, хăйĕн икĕ ывăлĕпе пĕрле тăван çĕршывшăн, ирĕклĕхшĕн тата тăван влаçшăн çапăçма хатĕр.

(УЛАТĂР, «ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ» хаçат).

Ăмăрту сарăлса пырать

ЕЛЧĔК. «Сатурн» колхоз уйхирти тырпулсене пухса кĕме лайăх хатĕрленет. Тырпулсене çумкурăксенчен тасатсах тăраççĕ. Колхозра 5 бригада. Бригадăсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Кашни бригада 10-шар урапа, 12-шер рыдван, 2-шер жнейка, пĕрер молотилка юсаса хунă. Кунсăр пуçне 30-шар михĕ, кашни колхозникпе колхозница валли çурла-çава хатĕрленĕ. Кĕлетсене тасатса известьпе шуратнă. Столовăй валли тăмран çурт тунă.

Уйхирти тырпулсене пухса кĕме хатĕрленес ĕçре 3-мĕш бригада малта пырать. 76 çултан иртнĕ старик Иван Меркурьев ĕçре лайăх тĕслĕхсем кăтартать.

В. А. НАУМОВ.

К. СИМОНОВ

Хĕрÿллĕ кун

Кутепов полковникăн полкĕ темиçе кун хушши ĕнтĕ Д. хулана сыхласа тăрать.

— Снарядсемпе патронсем пирĕн çителĕклĕ, анчах та, каялла чакма эпир пурпĕр хатĕрленместпĕр,—тет Кутепов юлташ.

Полк вырнаçнă вырăна пырса кĕрсенех, часах кунта боецсем каялла чакиччен вилме хатĕррине куратăн.

Хулара çирĕп йĕрке, çыхăнăва лайăх йĕркеленĕ. Çынсене лăпкă сыхăлăхпа тĕрĕслеççĕ. Позицисене тĕплĕн çирĕплетнĕ.

Кунта паттăррăн кăна мар, тата питĕ ăста çапăçаççĕ. Полк чавса çĕр ăшне кĕрсе ларнă. Нимĕçсен авиацийĕ, артиллерийĕ, танкĕсем ăна çĕр айĕнчен чавалаcа кăларма кăлăхах хăтланса пăхнă. Тарăн окопсене çирĕп блиндажсемпе хÿтленĕ, хулăм çивиттисемпе витнĕ. Наблюдательнăй пунктсене лайăх йĕркеленĕ. Çĕре чавса темиçе километр тăршшĕ тунă пытанчăк çулсем вĕсĕмренех çыхăну тытса тăма май параççĕ. Полк тăшмана пысăк çухату туса, нимĕçсен атакине пĕрин хыççăн теприне аркатса пырать.

...Çĕрле разведка вăрманта, эпир малтанах тупăсенчен персе тĕллесе хунă икĕ пунктра, нимĕçсен атакăна тухса килме хатĕр танкĕсем пухăнса тăнине çинчен пĕлтерчĕ.

Артиллери начальникĕ Мазалов полковник çак пунктсем çине тупăсенчен пеме приказ пачĕ.

Гаубицăсен виçĕ батарейи пĕр харах пеме тытăнчĕç. Снарядсем вăрманти лапамсенче, тăшманăн танкĕсем тăракан çĕрте çурăла-çурăла каяççĕ. Взрывсем пĕрин хыççăн тепри пулса пĕр тăтăш кĕмсĕртетĕве куçаççĕ.

Тепĕр вунпилĕк минутăран каллех пурте лăпланчĕç. Разведка сакăр танка пĕтерни çинчен пĕлтерчĕ. Ыттисем, васкасах вырăнтан тапраннă та, малалла, вăрман хĕрринелле тухаççĕ.

3 сехет те 30 минутăра нимĕçсен çитмĕл танкĕ вăрман хĕррине тухса тупăсемпе пулеметсенчен çил-тăвăл пек пеме пуçларĕç.

Пирĕн противотанковăй тупăсем халь пемеççĕ-ха, вĕсем хăйсен позицийĕсене палăртасшăн мар. Анчах пулăшакан артиллери çийĕнчех нимĕçсене хирĕç пеме пуçларĕ.

Татах темиçе танк çухатнă хыççăн, нимĕçсен атакăна вăхăтсăрах, ăна хăйсен вучĕпе хатĕрлесе çитеричченех, пуçласа ямалла пулчĕ. Вĕсем фронт тăрăх сарăлчĕç те çĕмĕрттерсе пынă вăхăтрах, тĕллемесĕрех, пеме пуçларĕç.

Халĕ ĕнтĕ вĕсен çулне противотанковăй канав пÿлсе тăрать. Унăн тавра пăрăнса иртнĕ май, танксен пĕр çĕре пухăннă ушкăнĕ минăсем лартса тухнă вырăна пырса кĕчĕç. Темиçе секунда хушшинчех çичĕ танк арканса кайрĕ. Фашистсен танкисчĕсем люксенчен мĕнле сиксе тухни, пирĕн пулеметсен вучĕпе вĕсем хăйсен машинисемпе юнашарах мĕнле тĕршĕне-тĕршĕне анни окопсенчен лайăх курăнать.

Ытти танкĕсем противотанковăй канава икĕ енчен тавралла кайса, пирĕн оборонăн малти хĕрри умне пырса тухрĕç. Çакăнпа пĕр вăхăтрах, халь ĕнтĕ çĕнтерÿ пулчĕ тесе шутласа пулас, шоссе çине нимĕçсен штаб машинипе салтаксем тиенĕ темиçе грузовик сиксе тухрĕç.

Сулахай флангри рота, хăйĕн командирĕ Хорошев лейтенант приказĕ тăрăх, вĕсем çине пулеметсенчен икĕ енчен те пеме пуçларĕ. Тепĕр минута çурăран вăрман хĕрри пĕтĕмпех нимĕç салтакĕсен виллисемпе хупланчĕ. Штаб машини çинчисем вырăнĕсенчен тапранаймасăрах вилсе кайнă.

Вăрмантан, психикăллă атака тăвас шутпа пулас, стройпа тухнă нимĕçсен икĕ полкĕн кунçулĕ те çакăн пекех ăнăçсăр та кĕске пулчĕ.

Вăрман сывăхра пулни çеç çак колоннăн пĕр пайне çăлса хăварчĕ. Унăн çуррине ытла пирĕн пулеметсен вучĕ çулса пăрахрĕ.

Анчах танксем çак вăхăтра шунăçемĕн малалла шăваççĕ. Хăшпĕр танксем шоссе çине тухма та ĕлкĕрчĕç. Çакна асăрхасан, Хорошев лейтенант Громов связист урлă саперсене малтанах минăсем лартса хатĕрленĕ кĕпере сиктерсе яма приказ пачĕ.

Акă, пĕрремĕш танкĕ кĕпер урлă каçрĕ. Татах темиçе секунда иртрĕ, вара... Шăпах ĕнтĕ саперсем çак темиçе секундăна нимĕçсене памарĕç. Пĕрремĕш танка иртгерсе ярсан, вĕсем ытти танксен сăмси умĕнчех кĕпере сиктерсе аркатрĕç.

Возгрин лейтенантăн сул хĕрринче тăракан батарейи чарăнса тăнă танксем çине тÿрĕ тĕллесе пеме пуçларĕ. Пĕр самант хушшинчех вăл виçĕ танка аркатрĕ те, вара кĕпер урлă каçма ĕлкĕрнĕ йывăр танка тата сывăхрах ярса, унăн гусеницине персе салатса пăрахрĕ.

Танк чарăнчĕ, анчах çапах та пеме пăрахмарĕ. Вара Тарасевич сержант ун çумне сывăхах пычĕ те, унăн хĕрсе кайнă выхлопной труби çине бензин тултарнă бутылка ывăтрĕ. Танк çунма пуçларĕ. Унăн экипажĕ çул çине тухса тарма тытăнчĕ. Тарасевич пĕр фашистне наганран персе ÿкерчĕ, ыттисене гранатăпа пĕтерсе хучĕ.

Нимĕçсен вăрмантан тухма хатĕрленсе тăнă пехоти, мăкăрланса çунакан танксене курса, вăрман хĕрринче пытанса выртрĕ.

Анчах çак вăхăтрах центрти танксем çаплах малалла шăваççĕ. Вĕсем противотанковăй канавпа минăсем лартнă вырăнсенчен тавралла иртсе, пирĕн пехотăран 300—400 метр çеç аяккарах килсе тухрĕç.

Танксем пехота тиенĕ бронялланă площадкăсене туртса пыраççĕ. Пехотăн пĕр пайĕ танксем çинче, танксен бронин хÿттинче, ларса пырать.

Танксем пит сывăха килессе кĕтсе тăнă хыççăн, вĕсем çине пирĕн противотанковăй тупăсенчен пеме пуçларĕç.

Акă, пĕр танка, тепĕр танка, виççĕмĕшне, тăваттăмĕшне... персе аркатрĕç.

Халĕ ĕнтĕ гаубицăсенчен машинăсем çине пемеççĕ. Вĕсем хăйсен вутне малалла, вăрман хĕррине куçарса пехотăна танксенчен уйăрчĕç.

Нимĕçсен резерв текех килсе тăма пултараймасть. Халь ĕнтĕ мĕнпурĕ те малалла иртсе кайнă танксемпе пехотăна çеç пĕтермелле.

Противотанковăй тупăсем вунă танка яхăн персе ÿкерчĕç, анчах тупăсем хăйсем те нумайăшĕ стройран тухрĕç.

Нимĕçсен персе ÿкереймен танкĕсем пирĕн окопсен малти линийĕ урлă каçаççĕ. Боецсем нимĕн хăрамасăрах окопсенчен сиксе тухаççĕ те мала иртнĕ танксем çине бензин тултарнă бутылкăсем ывăтаççĕ.

Тĕлех ывăтайман пĕр бутылка танк çинчен шуса ÿкрĕ. Нимĕç офицерĕ çÿлти люка уçрĕ те, ун çине йĕрĕлчĕклĕн пăхса илсе уссине пĕтерчĕ.

Çакăн пек хăлаçланкаланине Хорошев лейтенант, хăйĕн командный пунктĕнче снайпер винтовкипе ларасканскер, питĕ лайăх курчĕ.

Пăшал сасси.

Люк хупăнма та ĕлкĕреймерĕ, нимĕç мĕнпур кĕлеткипе тулалла тухса ÿкрĕ.

Башнярри стрелок, ăна каялла сĕтĕрсе кĕрес шутпа, çĕкленчĕ, анчах ăна та Сербиенко снайперăн пульли пырса тиврĕ.

Танксем сахалланнăçемĕн сахалланса пыраççĕ. Вĕсем пĕтĕмпех халĕ пирĕн çар вырнаçнă вырăнта. Нимĕç салтакĕсем пирĕн окопсем çине гранатăсем ывăтса, броньăланă площадкăсемпе танксем çинчен сике-сике анаççĕ.

Батальон командирĕ капитан Гаврюшин, хăйĕн оборонăра шалта вырнаçса ларнă противотанковăй тупписемпе пулемечĕсене пеме пуçлама приказ пачĕ.

Çакăнпа пĕр вăхăтрах пирĕн пехота контратакăна тухса сикрĕ.

Вут вăйне чăтаймасăр тата пирĕн штыксенчен сехерленсе ÿкнĕ нимĕç пехоти нимĕн йĕркисĕр каялла чакма тытăнчĕ. Татах тепĕр виçĕ танк çунма пуçларĕ. Нимĕçсен тĕрĕс-тĕкĕл тăрса юлнă танкĕсем те, хăйсен вучĕпе хăйсен тăракан пехотине хÿтĕлесе, чакма тытăнчĕç.

Нимĕçсем çÿллĕ ыраш пусси урлă хăйсен пăшалĕсене пăраха-пăраха хăварса, пакунĕсене тата-тата пăрахса тараççĕ.

Вăрман хĕрринче вĕсене пирĕн гаубицăсен вучĕ кĕтсе илсе ăсатса ярать.

Пирĕн часть вырнаçнă çĕрте пĕртен-пĕр танк çеç юлчĕ. Вăл, гусеници арканчăк пирки вырăнтан тапранайманскер, Хорошев лейтенантпа Гаврюшин капитан ларакан командный пунктран хĕрĕх метр çеç аякра тăрса, блиндаж çине перет. Анчах та, снарядсем тайлăкăн метр çурă хулăнăшне çеç шăтарса кĕреççĕ, вĕсен мĕнпур икĕ метр хулăнăшне шăтарса кĕме вăйĕ çитеймест. Сывăхах илсе пынă противотанковăй тупă виçĕ снарядпа персех çак танка та аркатса тăкрĕ.

Вунтăватă сехет хушши тăсăлнă çапăçу лăплана пуçларĕ. Анчах пирĕн гаубицăсем çапах та вăрман çине переççĕ-ха, ун витĕр чакакан нимĕç машинисем иртсе каймалла.

Полкăн наблюдательнăй пунктĕнчен мĕнпур çапăçу хирĕ лайăх курăнать. Ыраш ăшĕнче нимĕç салтакĕсен виллисем ушкăнĕ-ушкăнĕпе выртаççĕ. Унта та кунтах танк кĕлеткисем кăнтарса тăраççĕ.

Красноармеецсем нимĕçсем ыраш ăшне пăрахса хăварнă тимĕр хĕрессемпе медальсем пухса килеççĕ. Разведчиксем штаб патне туртса илнĕ мотоциклсемпе самокатсем илсе пыраççĕ. Трофейăсен купи ÿснĕçемĕн ÿссе пырать.

Полковник Кутепов, батальон комиссарĕ Зобкин, штаб начальникĕ капитан Плотников иртнĕ кунăн итогне тăваççĕ: тăшмансен 39 танкне çĕмĕрнĕ, икĕ ротăпа яхăн пехота, икĕ грузовик, штаб машинипе пĕтернĕ. Кунĕ хĕрÿллĕ пулчĕ, анчах ку кунăн результачĕсем те лайăх пулчĕç.

Действующи арми. («Известия», 20. VII. 41 ç., № 170 (7516).

Франци Индо-Китайне пĕрле сыхласси çинчен Японипе Франци хушшинче килĕшÿ тунă

ТОКИО, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Японипе Франци правительствисем хушшинче пулса иртнĕ калаçусен результачĕсем çинчен официальнăй йĕркепе çапла пĕлтереççĕ: «Франци Индо-Китайне пĕрле сыхласси çинчен тăракан ыйтура шухăшсем пĕрлĕхлĕ пулнă», тенĕ.

Çак килĕшĕве тунин сăлтавне Европăри тата Хĕвелтухăç Азири обстановкăра пулса иртнĕ улшăнусемпе ăнлантарса параççĕ, çав улшăнусем «Индо-Китайшăн хăрушлăх» туса хучĕç, «хăйне сыхлас интерессем енчен илсе пăхсан, çакăн çине Япония, — кунта Франци пирки каламастпăр та,— лăпкăн пăхса тăма пултарайман пулĕччĕ»,—тенĕ. Пĕлтернинче çапла паллă тунă: «Франци Индо-Китайĕ тĕлĕшпе Японипе Франци хушшинче тунă тĕрлĕрен килĕшÿсене» Япония пăхăнса пыма шухăшлать «тата çавăн пекех Индо-Китай территорийĕн тĕрĕс-тĕкеллĕхĕпе суверенитетне хисеплеме пулать», тенĕ.

Индо-Китай ыйтăвĕ тăрăх Иден пĕлтерни

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви . пĕлтернĕ тăрăх, ĕнер общинăсен палатинче ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Иден сăмах тухса каланă. Япони правительстви, тенĕ Иден, Виши правительствинчен Индо-Китайăн кăнтăр пайĕнчи тинĕс тата авиаци базисене Японие пама ыйтнă. Англия Индо-Китай çине тапăнма шухăшлать тесе Япони пĕлтернисене Иден суя сăмах, тесе каланă, Индо-Китайăн кăнтăр пайĕнчи базисене японецсем оккупацилеме килĕшÿ панăшăн вăл Виши правительствин ĕçĕсене хытă критикленĕ.

Иден çапла каланă: халь пулса иртекен событисем çине Англи правительстви хăйĕн территорийĕсене тата Инçет-Хĕвелтухăçĕнчи интересĕсене хăратса тăни вырăнне хурса пăхать. Çавăнпа та Англи правительстви США правительствипе, çавăн пекех Голланди правительствипе тата доминионсен правительствисемпе тачă контакт тытса пычĕ.

Юлашкинчен Иден çапла каланă: Малайă çинче оборонăна тĕреклетес тĕлĕшпе правительство мерăсем йышăнчĕ, малашне пулма пултаракан событисем умĕнче правительство йышăнма шухăшлакан мерăсем çинчен эпĕ сывăх кунсенчех информаци парăп, тенĕ.

Уэллес заявленийĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). США-н государство секретарĕн заместителĕ Уэллес пичет представителĕсене официальнăй йĕркепе çапла пĕлтернĕ: «США правительстви çапла шутлать: хăйне сыхламалли мера вырăнне шутласа Индо-Китая оккупациленĕшĕн е çак районра базăсем тунăшăн Япони правительствине тÿрре кăларма пултаракан нимĕнле законлă сăлтавсем те çук. США правительствин шучĕпе, Япония çак ĕçе çак район сывăхĕнчи çĕрсене малалла тытса илес тĕлĕшпе çав базăсем хаклă пулса тăнине шута илсе тунă.

Хальхи вăхăтра Япони правительстви тунă утăмсем мирлĕ çĕршывсем Лăпкă океанпа мирлĕ тĕллевсенче усă курассине хăратса тăраççĕ. Çакă вăл США валли чи кирлĕ материалсем турттарса пырассине, çавăн пекех тата Лăпкă океан çинчи ытти районсене, вăл шутрах Филиппински утравсене те, хăратса тăрать».

США правительстви тата халăхĕ, тенĕ Уэллес, событисем çакнашкал аталанса пыни пирĕн нациллĕ хăрушлăх проблемисене вирлĕн пырса тĕкĕннине йăлтах ăнланаççĕ.

Корреспондентсем: Япония Индо-Китая оккупациленни çине США правительстви çапла пăхни çинчен июлĕн 23-мĕшĕнче пулса иртнĕ калаçу вăхăтĕнче Япони посолне Номурана пĕлтернĕ-и, тесе ыйтсан, Уэллес: пĕлтернĕ, тесе ответленĕ.

Японин Англири фончĕсем çине секвестр хунă

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Англи правительстви банксене распоряжени панă, çав распоряжени тăрăх июлĕн 26-мĕшĕнчен пуçласа, Англи финанс министерствин лицензийĕсĕр, Японин Англири фончĕсемпе, ылттăнĕпе тата хаклă хутсемпе çыхăннă мĕнпур операцисене тума чарнă.

Çавнашкал мерăсене Британи империйĕн ытти пайĕсенче те йышăннă.

Японипе тунă суту-илÿ договорне Англия пăрахăçа кăларнă

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Англин Японири посолĕ Крейги июлĕн 26-мĕшĕнче Япони правительствине 1911 çулта Японипе тунă суту-илÿ договорне, 1934 çулта Индипе Япони хушшинче тунă суту-илÿ килĕшĕвне, 1937 çулта Бирмăпа Япони хушшинче тунă суту-илÿ килĕшĕвне Англия пăрахăçа кăларма (денонсаци) шутлани çинчен пĕлтернĕ. Денонсацине кашни договорăн условийĕсем тăрăх тăваççĕ: 1911 çулта тунă договорта денонсаци тума 12 уйăх, ытти договорсенче—6 уйăх срок панă.

Рузвельт распоряженийĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Рузвельт распоряжени кăларнă, çав распоряжени тăрăх Филиппинри çарпа тинĕс-çар флочĕ чрезвычайнăй положени пынă вăхăтра пĕтĕмпех Америка командованине пăхăнса тăраççĕ.

Англи фончĕсем çине Япония секвестр хунă

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Англи фончĕсем çине Япония секвестр хуни çинчен Токиора официальнăй йĕркепех пĕлтернĕ.

Бельгире Германие хирĕçле демонстрацисем

СТОКГОЛЬМ, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). «Дагенс нюхтер» хаçат çапла пĕлтерет: Бельгире нациллĕ куна паллă тунă май Брюссель хулинче ĕççыннисен Германие хирĕçле массăллă демонстрацийĕсем пулса иртнĕ. Нумай вырăнсенче демонстрантсемпе полици хушшинче тытăçусем пулса иртнĕ, нумай районсенче халăх вырăнти фашистсене хĕненĕ, персе вĕлернĕ, суранлатнă.

Японин Америкăри фончĕсем çине секвестр хунă

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви Рузвельт Японин Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсенчи фончĕсем çине секвестр хума приказ пани çинчен пĕлтерет. Приказ июлĕн 26-мĕшĕнче вăя кĕрет. Официальнăй йĕркепе çапла пĕлтернĕ: Чан Кай-ши ыйтнă тăрăх Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсем Китай фончĕсем çине те секвестр хунă.

Шурă çуртăн заявленийĕнче секвестр хурасси çинчен панă приказ «японецсем хутшăнакан финанспа импорт тата экспорт тĕлĕшпе тăвакан сделкăсене Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен правительстви контроль тунине пĕлтерет, ăна пăснăшăн уголовнăй йĕркепе ответ тыттарма пăхать», тесе каланă.

Рузвельт заявленийĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Рузвельт Индо-Китайри событисене май США репрессиллĕ мерăсем йышăнма шутлаççĕ, тесе пĕлтернĕ.

Болгари войскисем Турци чиккине пухăнса тăнă

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Болгарире çине тăрсах мобилизациллĕ мероприятисем ирттереççĕ. Турци чиккинче 400 пин ытла салтак пухăнса тăнă.

Эттли пĕлтерни

ЛОНДОН, июлĕн 25-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Пичете сыхласа усракан Эттли лорда общинăсен палатинче çакăн пек ыйту панă: çĕрле пырса бомбăсем пăрахассине тата хуласем çине бомбăсем пăрахассине чарасси çинчен правительство Германи правительствипе конвенци тума шутлать-и. Эттли çак ыйтăва хирĕçле ответлесе, çапла каланă: Германин хальхи правителĕсемпе тунă кирек мĕнле конвенци те нимĕнле вырăн та йышăнса тăмасть. Эттли сăмахĕсене хыттăн алă çупса кĕтсе илнĕ.

Берлинри шухăш-кăмăлсем

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Турцирен килнĕ çынсем Берлина аманнă салтаксемпе офицерсене кашни кунах 10—12 пин çын илсе пыни çинчен пĕлтереççĕ. Хĕвелтухăç фронтĕнче пыракан вăрçă ĕçĕсем вăхăтĕнче çавăн пек пысăк çухатусем пулнипе, çавăн пекех тата хула çине массăллăн вĕçсе пырса тапăнассине кĕтнипе Берлинри халăх Германи çарне никам та çĕнтерме пултараймасть, тенине ĕненме пăрахать.

Англипе Германи хушшинчи вăрçă

ЛОНДОН, июлĕн 27-мĕш. Авиаци министерствин коммюникинче Англия çыранри авиацийĕн бомбардировщикĕсем паян ирхине Эмден портĕ (Германия) çине пырса тапăнни çинчен пĕлтернĕ.

Англи истребителĕсем хăйсен операцине Франци çыранĕсем çинче малалла туса пынă. Вĕсем тăшманăн Булонь çывăхĕнчи патрульнăй карапĕсем çине ленĕ. Тăшманăн пĕр истребительне персе ÿкернĕ.

Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, июлĕн 27-мĕшĕнче тăшман авиацийĕн Англире пысăк мар активлăхĕ палăрнă. Саффолк графствин çыранри пункчĕсенчен пĕринче бомбăсем пăрахнă, вăл пысăк сиен туман. Вилнисемпе аманнисем çук.

Англин тинĕс-çар министерстви çапла пĕлтерет: июлĕн 26-мĕшĕнче ирхине Ла Валетта гаванĕ çине (Мальта утравĕ) тапăннă чухне противникăн 12 торпеднăй катерĕсене шыва путарнă. Торпеднăй катерсен атакине Англин çыранри оборони тата самолетсем сирсе пăрахнă.

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 27-мĕш. Юнайтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Англи авиацийĕ Шербург çине юлашки вăхăтра бомбăсем пырса пăрахни вăрçă пуçланнăранпа чи вăйли пулать. 45 çын вилнĕ, 150 çын аманнă. (ТАСС).

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Англин информаци министерстви çапла пĕлтерет: Англи авиацийĕ кашни кунах сывлăшран тапăннипе Германин çар промышленноçне питĕ пысăк сиен кÿрет. Кельн хули таврашĕнче сортировăчнăй станци çине бомбăсем пăрахнă. Кельн хулинчен кăнтăр еннелле каякан мĕнпур транспорт çак станци витĕр каять, вăл кашни кун 6 пин вагон кăларса яма пултарать. Разведка станци çине бомбăсем пăрахни ăна темиçе эрнелĕхе стройран кăларнине кăтартса панă. Хулара çуртсене квартал-кварталĕпе çĕмĕрсе тăкнă, 126 пушар сиксе тухнă, çар хатĕрĕсем усракан склад пĕр эрне хушши çуннă, ăна пĕтĕмпех пĕтернĕ. Халăх хушшинче тарăхасси ÿсет, Германи халăхĕ вăрçăпа антраса çитрĕ тенине час-часах илтме пулать. Çакна пула хулара нумай çынсене арестленĕ.

ЛОНДОН, июлĕн 27-мĕш. «Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаçат çапла пĕлтерет: Германин Рейн облаçĕнчен хуçалăх представителĕсем Будапешта пырасса кĕтни пурнăçланман, ку тĕлĕшпе нимĕнле ăнлантарса пани те çук. Германи путешественникĕсем çак факта Англи авиацийĕ Рейн облаçне питĕ нумай çĕмĕрсе тăкнипе сыхăнтараççĕ. Рурти пĕр промышленник Дюссельдорфра темиçе урама нимĕн юлмиччен çĕмĕрсе пĕтернĕ, тесе йышăннă. Кельнре чугунçулăн главнăй тата товарнăй станцисене пĕтĕмпех çĕмĕрсе пĕтернĕ. Рейн юханшывĕн çыранĕсем тăрăхĕнчи Кельн тĕлĕнчи çуртсене те çĕмĕрсе пĕтернĕ, хулан промышленноçлă районне палласа илме те çук. (ТАСС).

ЛОНДОН, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Авиаци министерстви пĕлтернĕ тăрăх, июлĕн 26-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Берлин çине пырса тапăннă вăхăтра чи пысăк калибрлă бомбăсем пăрахнă. Хула варринче калама çук пысăк, хĕрлĕ çиçĕмсем сиксе тухнă. Бомбăсем туллиех тиенĕ 4 моторлă бомбардировщиксем куçа çиекен ракетăсен çуттинче маневрсем туса вĕçсе çÿренĕ, çав ракетăсене объектсем тĕрĕс вырнаçса тăнине палăртма пăрахнă пулнă.

Уилки сăмахĕ

Америкăри хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, Уилки Лос-Анжелосра сăмах каланă. Хăйĕн сăмахĕнче вăл çапла каланă: тен, Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсем вăрçа хутшăнĕç. Пĕтĕм ыйту, тенĕ вăл, çакăнта тăрать: малашне эпир ирĕклĕ çынсем пек пурăнма шутлатпăр-и, е фашистла державăсем пирĕн çине тапăнса пирĕн малашлăхпа ирĕклĕхе пĕтерсе хурса, пире фашистла правлени йĕркипе пурăнмалла туса хурĕç. Уилки малалла çапла каланă: США-н агрессие хирĕç кĕрешекен пур çĕршывсене те пулăшу парассине, çав пулăшу США-н хăйĕн оборонине организацилес ĕçе кăштах чăрмантарать пулсан та, хăвăртлатмалла. (ТАСС).

Берлин аманнисемпе тулнă

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 27-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Берлинра пурăнакан, халĕ Стамбула килнĕ çынсем Берлина кашни кунах аманнă çынсем вуншар пин пырса тăраççĕ, тесе каласа параççĕ. Берлинри пурăнмалли нумай çуртсене туртса илнĕ, вĕсенчен госпитальсем туса хунă.

Германин бронетанковăй полк командирĕ вилнĕ

СТОКГОЛЬМ, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Германири «Берлинер берзенцейтунг» хаçат нимĕçсен паллă полковникĕ бронетанковăй полк командирĕ Ротенбург вилни çинчен пĕлтерет.

Голланди летчикĕсем Англи çарне кĕреççĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Ява утравĕ çинчен Нью-Йорка Голландин 35 летчикĕ килнĕ, вĕсем Англин сывлăшри çар вăйĕсене кĕме Англие каяççĕ. Нимĕçсем Голландие пырса кĕрсен вĕсем Ява утравĕ çине тарнă та унта вĕçев ĕçне вĕреннĕ.

Турци хаçачĕсем Хĕрлĕ Çарăн ĕçĕсем çинчен

СТАМБУЛ, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). Турцири хаçатсем Хĕрлĕ Çарăн ĕçĕсене халĕ те пысăккăн хаклаççĕ. «Ватан» хаçат вăрçă ĕçĕсене пăхса тухнă статьяра çапла çырать: вунă кун хушши ĕнтĕ Германи сводкисем Хĕрлĕ Çара хирĕçле пыракан вăрçăри мĕнле те пулин çитĕнÿсем çинчен нимĕн те пĕлтермеççĕ. Нимĕçсен мотомехсоединенийĕсене хирĕç пĕлсе çапăçса, совет войскисем Германин прорыв тумалли стратегиллĕ планне аркатса тăкрĕç. Совет войскисем хирĕç тăрасси вăйланса пырать, нимĕçсен продовольстви тĕлĕшпе йывăрлăхсем ÿсеççĕ, нимĕçсен чаçĕсем патне продуктсем илсе пымалли çул та вăрăмланчĕ. Совет войскисем, оборона ĕçне контрударсем тунипе çыхăнтарса, танксемпе нумайăн усă курса, Германи войскисем шăтарса кĕрсе каяссине сирсе пăрахрĕç. Советăн сывлăшри вăйĕсем те хăйсен искусствине тата та пултарулăхне кăтартрĕç. Çакна каламалла пултаратпăр: малтанхипе юлашки çапăçусем хушшинчи вăхăт вырăссене ытларах усă пачĕ.

«Сот телеграф» хаçат çакна палăртать: совет войскисем куçса пырса оборона туса, нимĕçсен вăйĕсене хирĕç питĕ хытă тăраççĕ. Нимĕç танкĕсем малалла пынă чухне совет боецĕсем нимĕн те шикленмеççĕ. Совет войскисем Германи пехотине танксенчен уйăраççĕ те танксене тата пехотăна хирĕç çапăçаççĕ. Нимĕçсен хĕсĕнсе кĕрсе кайнă танкĕсен ирĕксĕрех совет танкисчĕсене хирĕç çапăçма тивет, кунсăр пуçне вĕсене совет самолечĕсем пĕтереççĕ. Совет войскисен чаçĕсем танксене хирĕç çапăçма вĕренсе çитрĕç.

«Тан» хаçат çакна палăртать: совет войскисем вăйлăн хирĕç тăнине тĕл пулнă пирки нимĕç войскисен ирĕксĕрех чарăнма тивнĕ. Нимĕçсен радио ирĕксĕрех нимĕçсен вăйĕсен малалла кайма йывăрлăхсем пуррине, совет войскисем вăйлăн хирĕç тăнине йышăнма тивнĕ. Нимĕç çарĕсен тылĕнче çапăçакан партизансем нимĕçсене сахал мар йывăрлăхсем кÿреççĕ. Çаксем пурте Германин генеральнăй штабне шăртлантараççĕ.

Югославири партизанла движени

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 27-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви Югослави партизанĕсем, 50 пин çынна яхăн, оккупантсене хирĕç вăйлăн çапăçаççĕ, тесе пĕлтерет. Партизансем тапăннине пула нимĕçсемпе итальянецсен хăйсен гарнизонĕсене ирĕксĕрех пысăклатма тивет. Белград хулинче кăна Германи фашисчĕсем 10 пин салтак тытса тăраççĕ.

Партизансем, — тесе паллă тăвать малалла агентство, — лайăх хĕçпăшалланнă. Югослави хресченĕсем сăртсем çинче пытанакан партизансене продовольстви парса тăраççĕ. Кунсăр пуçне партизансем час-часах Германин снабжени базисем çине тапăнаççĕ.

Америка специалисчĕсем Англи çарне кĕреççĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 26-мĕш. (ТАСС). «Сен» хаçат Америка специалисчĕсен пĕр ушкăнĕ Америкăран Англие тухса кайни, вĕсем хăйсен ирĕкĕпе Англи çарне кĕни çинчен пĕлтерет. Англия Америкăра 13 пин доброволец пухма шутлать.

Колхоз улăхĕнче

Чăрăшри «Çĕнĕ вăй» колхоз членĕсем Мăн пĕве улăхĕнче ĕçлеççĕ. Улăхĕ анлă. Çаранĕ Çавалпа Пушанар шывĕ хушшинче куçпа виçейми чăсăлать. Тепĕр хĕрринче—сăртлă вăрман. Пурте симĕс-кăвак сăнлă курăнать. Çанталăк уяр, утă пуçтарма питĕ лайăх.

Колхозниксемпе колхозницăсем пĕтĕм улăхĕпе саралнă, ушкăнĕ-ушкăнĕпе пуçтараççĕ, йăтаççĕ, купалаççĕ.

Хĕрÿ ĕçе колхозниксемпе колхозницăсем пĕр-пĕринпе ăмăртса тăваççĕ. Ваттисем те çамрăксенчен кая юлмаççĕ. Вĕсем хушшинче 57 çулхи Виктор Ефимов, 63 çулхи Михаил Иванов, 66 çулхи Фекла Тарасова т. ыт. те ывăнма пĕлмесĕр ĕçлеççĕ. Вĕсен ĕçне пăхсан тĕлĕнмелле: хĕрÿллĕн тăрăшаççĕ.

Виççĕмĕш бригада çуласса та, пуçтарасса та ытти бригадăсенчен маларах пĕтерчĕ.

Вăл бригадăна вĕренекен ачасем те пулăшнă. Шкул ачисем Н. Егоров, И. Федоров, Г. Александров, П. Петров, Н. Викторова каннă вăхăтра хаçат-журналсем вуласа пачĕç, калаçусем ирттерчĕç. Ĕçре те ыттисенчен юлмаççĕ, колхоза пысăк пулăшу параççĕ. Савăнăçлă, çав вăхăтрах вĕсем практикăллă ĕçе те хăнăхса пыраççĕ.

Пирĕн умра тепĕр звено ĕçлет. Кунта лаша вăйĕпе усă кураççĕ. Утă куписене капан вырăнĕ патне турттараççĕ. Вăтăр виçĕ гектар çинчи утăна виçĕ бригада пĕр кун хушшинчех пуçтарса хучĕ. Ку ĕçре ваттисене пионерсемпе шкул ачисем те чылай пулăшрĕç.

«Çĕнĕ вăй» колхоз типтерлĕн пухса кĕртнĕ лайăх утăна июлĕн 23-мĕшĕнче государствăна леçсе пачĕ. Хĕрлĕ Çарăн урхамахĕсем лайăх утăна çисе фашистсене вĕлермеллех таптаса лапчăтчăр.

ПАВ. ШООР.
Г. ПЕТРОВ.

Çĕрпÿ р.

Ачасем, колхоз пурлăхне сыхлама пулăшăр!

Хĕрлĕ Çырти пионерсен пуçарăвĕ

Çĕршывăн çамрăк патриочĕсем — пионерсемпе шкул ачисем социализмлă пурлăха сыхлас тĕлĕшпе пархатарлă ĕçсем туса пыраççĕ, вĕсем шпионсене, диверсантсене тытас çĕрте Хĕрлĕ Çара, государство хăрушăсăрлăхĕн органĕсене пулăшса тăраççĕ. Çавăн пекех, вĕсем колхоз уйхирĕнчи тырпула, пĕрлештернĕ килçуртсене, выльăх-чĕрлĕхсене сыхлас ĕçе хăйсем çине илеççĕ.

Хĕрлĕ-Çырти (Вăрмар р.) пуçламĕш шкулта вĕренекенсем колхозăн обществăлла пурлăхне, уйхирти тырпула сыхлама пулаççĕ, вĕсем районри пионерсемпе шкул ачисене пурне те çак ĕçе хăйсем çине илме чĕнеççĕ.

— Хамăрăн аттесемпе пиччесем пирĕн телейлĕ çĕршыв çине тапăннă фашизма хирĕç кĕрешнĕ вăхăтра, — тесе çыраççĕ вĕсем районри «Хĕрлĕ ялав» хаçатра,—эпир, пионерсем, мĕн вăй çитнĕ таран колхоза пулăшса пыратпăр, колхозăн обществăллă пурлăхне, уйхирти тырпулсене сыхлатпăр.

Хамăрăн кĕçĕн шăллăмсемпе йăмăксене яланах асăрхаса тăратпăр, вĕсене спичкăсем чĕртсе вут-кăварпа вылямa ирĕк памастпăр.

Пионерсемпе шкул ачисем! Сталин юлташ дезорганизаторсене, диверсантсене, шпионсене, суя хыпарсем саракансене хирĕç кĕрешсе пыма чĕнни çинчен хăвăрăн килйышсене каласа парăр. Колхоз пурлăхне хăвăрăн куç шăрçине сыхланă пек сыхлăр! Уйхирсенче çамрăксенчен дозорнăй постсем организацилĕр!

Çамрăк выльăхсене шефа илнĕ

КУКЕÇ. Абаш ялĕнчи вăтам шкулта вĕренекенсем колхозри çамрăк выльăхсене пăхса ÿстерес ĕçе активлăн хутшăнаççĕ.

Куснарти «Кормилец» колхозра пионерсем Гриша Алексеевпа Миша Фомин «Чайка» ятлă тихана пăхаççĕ, Абашри «Урожай» колхозри пионерсем «Мальчик», «Мишка» ятлă тихасене тата «Дочка», «Жемчуг» ятлă пăрусене пăхма тытăннă.

Зоотехник Степанов çамрăк выльăхсене пăхакан пионерсемпе калаçусем туса ирттерет. Вăл выльăхсене мĕнле пăхмалли çинчен ăнлантарса парать. Пионерсене ку ĕçре вожатăйсемпе учительсем те пулăшаççĕ.

Пионерсем çамрăк выльăхсене пăхас ĕçе юратсах тытăннă. Уйрăмăнах Гриша Алексеевпа Миша Фомин лайăх тăрăшса ĕçленни палăрать. Вĕсем «Кормилец» колхозра «Чайка» тихана кашни кун кайса пăхаççĕ, ăна вăхăтра шăвараççĕ, тасатаççĕ, апат параççĕ, ура айĕнчи тислĕке тасатса, çĕнĕ улăм сарса параççĕ. Тихана вĕсем кашни кунах усă сывлăшра усăлтарса çÿретеççĕ. Тепĕр чухне вĕсем тихана ăшă шывпа çуса тасатаççĕ. Тихана çавăн пек тимлĕн пăхни пит усăллă пулчĕ, вăл самăр, тĕреклĕ çитĕнсе пычĕ. Халĕ «Чайка» Хĕрлĕ Çар фондне тивĕçлĕ пулчĕ.

Абашри «Урожай» колхозри пионерсемпе вĕренекен ачасем те тихасемпе пăрусене лайăх пăхаççĕ. Вĕсем пăхакан пăрусем ытти пăрусенчен уйрăмăнах паларса тăраççĕ, вĕсем мăнтăртарах, йывăртарах.

Вĕренекенсем колхоза ытти ĕçсенче те хастарлăн пулăшса пыраççĕ.

Н. ТИХОНОВ.

Кузьмин лесникăн пархатарлă ĕçĕ

ШАМАРША. Июлĕн 5-мĕшĕнче Яблоновка ялĕнче, колхозниксемпе колхозницăсем уйра çум çумланă вăхăтра, ачасем спичкăпа выляса пушар кăларнă, вăл пушарта А. Казаковăн çурчĕ çунма пуçланă. Вут юнашар çуртсем çине çывхарса пынă.

Çак вăхăтра Кувайри 1-мĕш участокри лесник Н. Кузьмин юлташ яла пырса кĕнĕ. Вăл, пушар патне хăвăрт чупса пырса, çунакан пÿртрен арча, сăмавар, вырăн таврашĕсем тата ытти япаласене кăларнă. Краççин тултарнă четвĕрт кĕленчи çурăлса кайнипе пичĕ пиçнĕ пулсан та, Кузьмин юлташ пÿрт умĕнчи картана хăвăрт сÿтсе тăкнă.

Çапла вара, вăл колхозницăн нумай япалисене çăлса хăварнă, пушара çывăхри çуртсем çине куçма паман.

В. НИКИФОРОВ.

Хĕрарăмсем çар ĕçне вĕренеççĕ

ИШЛЕИ. Анат-Кĕнер ялсоветне кĕрекен «Прожектор», «XI лет Чувашии» тата «Активист» колхозсенчи 26 хĕрарăм сывлăшран тапăннинчен тата химиллĕ тапăнусенчен сыхланма, суранланнă çынсене пирвайхи пулăшу пама вĕренеççĕ. Занятисене фельдшерица М. Миронова юлташ ирттерет.

Г. РАЗУМОВ.

ПВХО инструкторĕсем

ЕТЕРНЕ. Осоавиахим райсоветĕ çумĕнче ПВХО инструкторĕсене хатĕрлес тĕлĕшпе пилĕк кунлăх курс пулса иртрĕ. Вăл курсран пурĕ 28 çын вĕренсе тухрĕ. Вĕсем пурте ПВХО иккĕмĕш сыпăклă значокăн нормисене парĕç, халь ĕнтĕ инструкторсем пулса ĕçлеççĕ.

И. ТИМОНИН.

Тимĕр-тăмăр пухатпăр

ЭЛЕК. Эпир, Шор-Кассинчи пионерсем, Хĕрлĕ Çара вăй çитнĕ таран пулăшма тăрăшатпăр. Халь виçĕ центнер ытла тимĕр-тăмăр пухрăмăр. Ку ĕçе П. Тарасов, Н. Трофимов, В. Порфирьев, Ф. Яковлев тата ытти пионерсем те активлăн хутшăнчĕç.

Ытти ялти пионерсене те хамăр пекех тимĕр-тăмăр пухма чĕнетпĕр.

И. ЯКОВЛЕВ.

Заем укçине 4 пин тенкĕ пухнă

ТАВАИ. Сăкăтпуçĕнчи «Хĕрлĕ Октябрь» колхоз членĕсем çĕршыв оборонине тĕреклетессишĕн çине тăрсах кĕрешеççĕ. Вĕсем государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултараççĕ. Заем укçине те пĕтĕмпех парса татаççĕ. И. Терентьев 200 тенкĕлĕх заем çырăннăччĕ, халĕ вăл укçине те парса татрĕ. Çавăн пекех П. Иванов, М. Михайлов т. ыт. те заем укçине тÿлесе татса облигацисене алла илчĕç.

Июлĕн 15-мĕш тĕлне заем укçине 4 пин тенкĕлĕх пухса панă. Заем уполномоченнăйĕсем заем тытакан колхозниксем хушшинче массăллă ăнлантару ĕçне куллен туса пыраççĕ.

Е. ТИМАКОВА.

Ватă тимĕрçĕ

ÇĔРПУ. Тутарла-Кăнаш ялсоветне кĕрекен Клим Ворошилов ячĕпе тăракан колхоз тимĕрçи З. Константинов юлташ фронта кайрĕ. Халь ун вырăнне унăн ашшĕ — Константин Федотов тытăнчĕ. Вăл 70 çулта, çавах та колхоза кирлĕ япаласене вăхăтра туса пырать.

А. МИХЕЕВ.

Республикăри колхозсенче

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Нĕркеç ялсоветĕнчи Шмидт ячĕпе тăракан колхоз членĕсем пĕве пĕвеленĕ чух çĕр айĕнчен 6 килограмм туртакан шăл тупрĕç. Ăна Шупашкарти историллĕ музея леçсе пама шутлаççĕ.

Н. ВИНОГРАДОВ.

ПЕРВОМАЙСКОЕ. «Авангард» колхозри тимĕрç Ягудин юлташ килес уборкăна хатĕрленес тĕлĕшпе колхоза пысăк пулăшу парать. Вăл халĕ 2 сенокосилка, 2 жнейка, 1 молотилка юсанă.

В. СЕМЕНОВ.

Тĕштырă параççĕ

Районри чылай колхозсем государство умĕнчи тĕштырă, аш-какай, сĕт-çу обязательствисене срокчен тултараççĕ. Çак кунсенче «Красная Чувашия» колхоз кăçалхи çулшăн 70 центнер тĕштырă леçсе пачĕ.

Тăвай р-нĕ. **А. КАХОВСКИЙ.**

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабсельконсен пайĕн — 2—30, дежурнăйĕн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналĕн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5505. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ . 345. ф. 6 ъ8 84 п. л.